49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1345 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 10/23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1905 20 ԹԱՍ ԱՋԱՆ 1323 — 10 ԹԼՈՒՐԻ ՍԱՀՄ 1871

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԻՄՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
68. Գալաթիոյ Մեծ Ճանապարհ, 68
Իմիգրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չին արուիր

Մանկունեաց Էֆքեար

ՀԱՅԱԿԵՐՊ ԱԶԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یومی وسیاسی غزیتهدر
صاحب امتیازی : ارماسی قریه
اداره‌سی باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԳԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՆՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԳՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԷՍՄՕՆ ՌՕՍԹԱՆ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Էսմոն Ռօսթան Ֆրանսայի փառքերէն մէկն է։ Ինք դեռ երիտասարդ, սակայն համաշխարհի համբաւ մը կը վայելէ։ Իր մէկ թատերախաղը, գլուխ գործոցն է ֆրանսական ժամանակակից թատերական արուեստին, որ հեղինակին առձեւ բացաւ Ակադեմիային դուռները։ Ռօսթան մարդատեաց մըն է գրեթէ, քաշուած է գիւղի մը հեշտ անկիւնը իր ընտանիքին հետ և ցարդ մերժած էր օն է տեսակցութիւն։ Սակայն Բարիզեան մեծ հանդէսի մը մէկ խմբագիրը յաջողեցաւ մտերմանալ, և անա թէ ինչպէս կը պատմէ իր համբաւաւոր այցելութիւնը։

Գալուստս իրեն ծանուցանելուն պէս, դէպի ինձ եկաւ Ռօսթան, ձեռքը կարկառած, ժպիտը շրթունքին, ճերմակ բաճկոն մը հագած էր, և փլատրօճ փոզկապը իր վրայ կը կրէր սեւ մարգարիտ մը։—Կակուղ թաղիքէ գլխարկ մը արուէն կը պաշտպանէր անոր դէմքը։ Ձեռնոց չունէր, հետեւաբար և առիթը ունեցայ գեղեցիկ ձեռքերուն վրայ հիանալու։ տափատին դարձած եղերքները թոյլ կու�ային ինձ տեսնել անոր գեղեցիկ ոտքերը։ Բաղառողջ ու պերճ կ'երեւէր, և երեւոյթն ունէր ծայրագոյն Նրբութեամբ օժտուած անձի մը՝ որ իր մէջ մեծ կորով և ոյժ մը կը պարունակէ։ Բարեկամական խօսքերու փոխանակութենէն ետք, գրական կեանքի մէջ ունեցած սկզբնաւորութիւնը կը հարցնեմ իրեն.

—Սթենիսլասի Գոլէժին մէջ ըրած եմ սկզբնաւորութիւնս, կը պատասխանէ ինձ Էսմոն Ռօսթան. առանց պարծանքի և առանց ամօթի կը խոստովանիմ թէ որքա՜ն փայլուն ապագայ մը էի ֆրանսերէն քննախօսութեան ու լատին տաղաչափութեան՝ նոյնքան անկարող ու ծոյլ էի միւս վարժարանական ուսումներու մէջ։ Գիտութիւնները մանաւանդ, գլխաւորաբար մաթէմատիքը, օտար մնացած են միշտ ինծի, և նոյն իսկ մինչեւ իմ Պաքալաւրէյայի քննութիւններուս, դեռ չէնք չնորհք բաժանում մը ընել չգիտէի։ Շատ հեռի էի խորհելէ թէ օր մը լրջօրէն թատերգութիւն գրելու պիտի հետեւէի։ Առաջին անգամ ճարտասանական լեզուով թատերգութիւն մը գրեցի որ Բլուտիի մէջ «Կարմիր ձեռնոց» անուան տակ ներկայացուած էր։ Մ. Բրնէ Տումիք անուն խիստ և ուշադիր ուսուցիչ մը ունէի։ Ձեռագիրս գրաւեց և բաւական խստօրէն պատժեց զիս, զայն ծծուն թուղթիս տակ պահած ըլլալուս համար։ Գրած թատերգութիւնս Ալֆրէտ Դարթիսի կամ Բիքառի կատակերգութեանց հետեւողութիւնն էր։ Բաւական հաւատարմօրէն ուսումնասիրած էի գաւառներէն Բարիզ փոխադրուող անձերու բարքերը և որուն Ա. արարը Կրէվէնի Միւսէոնին մէջ կ'անցնէր։ Առաջին անգամ Պ. Լէի կողմէ սրբագրուելէ ետք, այս թատերգութիւնը Պ. Մարքսի տարուեցաւ, որ Բլուտիի տնօրէնն էր և հաւանեցաւ զայն ընդունիլ ու իր վարչութեան մէկ աշխատակցին տալ։ Այդ աշխատակիցը եղաւ Պ. կասթօն Մարօ, հեղինակ Մեծ ռազմափորձերու։ Երբ ասիկա գրածս արուեստագէտներուն կարդաց, Պզտիկ արտակարգները Կարմիր ձեռնոցներ եղած էր և այլ ուս չէի ճանչնար հեղինակութիւնս, այնքան սրբագրուեր էր անիկա։ Բոլոր ունկնդիրները կը ժպտէին, խաղին մէկ դարձուածքը մանաւանդ խիստ ժպտեցուց զանոնք։ «Ֆրանս. Դատարանին նախագահը հո՞ն է, կը հարցնէր անձերէն մէկը։—Այո, երեկ ալ հոն էն։—Երնե՞ն ալ։—Բայց այո, ինք, իր կեղծամն ու իր ակնոցը»։ Թատերախաղը ներկայացուեցաւ։ Կատարեալ անյաջողութիւն մը եղաւ այս ներկայացումը և յայտնի եղաւ որ «Կարմիր ձեռնոց»ի հեղինակները բախտ չունէին թատրոնի մէջ յաջողելու։ Միակ քննադատ մը, Ռընէ Տօալաք, մեծ հանդէսի մը թատերական քննադատը, շատ բարեացակամ յօդուած մը հրատարակեց և եղրակացուց թէ «Կարմիր ձեռնոց»ի ամփոփման կաղտութեան մէջ Նրբութիւն ու դիտողութիւն կար։ Մ. Ռընէ Տօալաքի չնորհակալութիւններս գրեցի. զիս շատ չղաջբրեցը կերպով մը պատասխանեց։

ԷՍՄՕՆ ՌՕՍԹԱՆ ՌԱՆՆԱՍՏԵՂԾ.—«ՕՐԷՈՒՄ ՄԻՄՈՍՆԵՐ»

«Ոսանաւորներ գրած էի ամէն տեսակ։ Օր մը հրապարակուած «Ժամավաճառուրիւններ» անուն վերնագիրէ մը, որ կը յանկուցանէր զիս, որոշեցի հատորի մը մէջ ամփոփել զանոնք։ Հրապարակ ելաւ և բաւական լաւ ընդունելութիւն գտաւ։— Շատ լաւ ճանչցուած գրական քննադատ մը Պ. Օկիւսթէն Ֆիլօն, շատ գեղեցիկ յօդուածի մը մէջ, բան մը գրեց որ խիստ յափշտակեց զիս ան տեսն և որ ան տեսնէն ի վեր երբէք չեմ մոռցած։ Իր յօդուածին մէջ կ'ըսէր թէ «Ժամավաճառուրիւններ»ը թատրոնի համար գրուած էին, թատրոնի նուիրուած մարդու մը ոսանաւորներ էին անոնք, և որոնք վստահաբար շատ լաւ պիտի յաջողէին յառաջիկայն»։ Այս զարմանալի գուշակութիւնը յանախակի յիշեցի անկէ ետքը։ Իր ազդեցութեան տակն էր թերեւս որ գրեցի «Երկու Միմոս»ները, առաջին ոսանաւոր թատերգութիւնս, նշանաւոր հետ առաջին անգամ հասարակութեան ներկայացութեան խաղալու։ Անանկ հանդիպեցաւ որ Տիկին Ռօսան Պ. Ֆէրօտի հետ դասեր կ'առնէր, նշանաւոս զայն կարդաց և Պ. Ֆէրօտի զայն Պ. Ժիւլ Բլուտիի ներկայացուց։ Բօսէսի Ֆըռանսիզ Ընդհանուր վարիչը որ միշտ մանաւոր բարեացակամութեամբ մը վերաբերուած է ինծի, համակրեցաւ պզտիկ թատերախաղիս և ծանոյց ինձ թէ ինք անձամբ պիտի ներկայացնէր զայն թատրոնին արհեստագիտաց ժողովին, և թէ իր ընդունելութիւնը պարզ ձեւակերպութիւն մըն էր սոսկ։ Պ. Ֆէրօտիի ընթերցումէն ետք, որուն անձնուիրութիւնը երբէք չուրացուիր, զիս Պ. Ժիւլ Բլուտիի սենեակը մըցուցին։ Բիչ մը ղղազրգռուած էի, առանց կանխատեսելու որ պարտ էի թատերգակ հեղինակի ասպարէզին հետեւելու։ Միանակ, վարչական այս մեծ սենեկին մէջ, կը սպասէի, կը համարձակէի սենեկին չրջանը ընել, դիտել գիրքերն ու նկարները, ժամանակը երկար կը թուէր ինծի։ Ցանկարծ բանալիներու տրցակի չխրատց մը լսեցի, այն բանալիներուն զորս Պ. Ժիւլ Բլուտիի միշտ իր վրայ կը կրէ և որ սրտի հիւանդութիւններ առթած պիտի ըլլայ շատ մը երիտասարդներու։ Վերջապէս բանալիներուն ձայնը աւելի օրշակի լսուեցաւ, և սրահին դուռը, ուր կ'սպասէի, մտաւ տուաւ Ընդհանուր Վարիչին։ Իր դէմքէն, իսկոյն հետեւցուցի թէ թատերգութիւնս մերժուած էր։ Կ'երեւէր թէ իմացուած էր թէատրոն որ Պանվիլի մահը, և կը յայտարարած էր թէ չէր կրնար հապիտներու վրայ գրուած թատերգութիւն մը ընդունիլ այն օրը ուր կ'անհետանար մեծ բանաստեղծը որ զանոնք (հապիտները) երգելու մէջ ամէնը կը գերազանցէր, և վերադարձուեցաւ ձեռագիրս ինծի։ Պ. Ժիւլ Բլուտիի անկեղծօրէն ցաւած էր, և զայն ապացուցանելու համար իսկոյն ուրիշ թատերախաղ մը խնդրեց ինէ, խստանալով զայն խաղցնել տալ։ Այդ պահուն ներշնչեալ մը եկաւ մտքս. «Մէկ տարի ետքը թատերախաղ պիտի բերեմ ձեզի։»

Թոմանճեանները գրեցի, և ես իսկ կարդացի զանոնք Ժողովին որ սրբագրելու պայմանաւ ընդունեց զանոնք։ Կրճատումներ պահանջեցին ինձէ, առարկելով թէ արարածները շատ երկար էին և արարած մը պէտք չէր մէկուկէս ժամէն աւելի տեւէր։ Երեք տարի սպասեցի թատերգութեանս ներկայացումը տեսնելու և այս միջոցին գրեթէ ամբողջովին գրեցի երկու թատերախաղեր, որոնցմէ մէկուն անձնաւորութիւնը փորձած էր զիս միշտ, զայն խորապէս կը ճանչնայի, զուլէժին մէջ երկար գիշերներ անցուցած էի Կարդալով Թէօֆիլ Կոթիէի «Կապ»երը և ժանոի հրատարակութեան ոսանաւորները։ Այսպէս, հինգ արարուածներս գրեցի, առանց նօթի ու վերաթուղթի գրեթէ։

—Կը յուսայի՞ք թէ յաջողութիւն պիտի գտնէիք կը հարցնեմ իրեն։

—Բայց, բնաւ, Գոգըլէն գրական յաջողութիւն մը միայն կը յուսար։

Անկէ ետք, բեմին վրայ հանեցի ուրիշ մը, և անկէ ետքը, պիտի տամ Շանթրիէռը, և ետքը հաւանականաբար ուրիշ ընդարձակ գործ մը ներկայացուելու համար Սառա-Պէռնարի թատրոնին մէջ։

ԷՍՄՕՆ ՌՕՍԹԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՑԱՌԱՋԻԿԱՑ ԹԱՏԵՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ «ՇԱՆԹՐԷՌԼԻՌ»Ի ՎՐԱՑ։

— Այն բոլոր գործերէն զորս ներկայացնել առած էք, ո՞րը կը նախընտրէք։

—«Սամարիթէն»ը, միակ կարն է ան զոր կատարելապէս կը սիրեմ։

—Շանթրիէ՞ռը

—Չեմ գիտեր։ Հասած եմ այն ժամանակամիջոցին մէջ ուր մարդ հասարակութեան դատաստանին կ'սպասէ իր կարծիքը կազմելու համար։ Պիտի ուզէի ձեռագիրս կարդալ պահել դարակի մը խորը, մառնալ զայն երկար ամիսներ, ուրիշ բանի մը ձեռնարկել, և ետքը, գեղեցիկ օր մը, հին թուղթերս խառնած կամ տարեցոյց մը փնտռուած միջոցիս, դիպուածով գտնել զայն։ Ու այն ատեն ոչ թէ հեղինակի մը պէս այլ պարզ հանդիսականի մը մտային վիճակին մէջ պիտի կարդայի զայն։ Մանրամասնութիւններ, պատմութիւններ մէկ կողմ պիտի ձգէի ստուգապար, որոնք թերեւս այլ ևս կարեւոր չպիտի թուէին թատերգական գործողութեան և ամբողջութեան։ Ասոնց որ «Շանթրիէռ»ի անձերը անաստուններ են, ճիշտ է։ Նիւթը կերպնայ յանդուգն երեւիլ, բայց որքան ալ իսկատիպ թուի, պէտք է գիտնալ թէ շատ նոր չէ, և պատահած է շատ մը տարիներ առաջ ուր Արիստոֆան իր հռչակաւոր տիալոկները կը ներկայացնէր։ Օր մը կէօթէի գեղեցիկ գիրքը թղթատած ատենս, որ գրեթէ անծանօթ է մեզի և որ կէօթէ մեր «Աղուհսի պատմութեան»ը գրած է, Նիւթիս գաղափարը յղացայ։ Վերստին կարդացի այս հիանալի գիրքը, և մինչեւ ատեն գրական աղդայնականութեամբ մը սկսայ տառապիլ, տեսնելով որ օտար գրագէտներ մեր գլուխ-գործոցներն ու հէքեաթները վարպետորէն կ'իւրացնէին. գաղափարը հասատատած էր մտքիս մէջ։ «Կենդանիները պիտի խօսին հոն։ Գոգըլէն գլխաւոր դերը պիտի ունենայ։ «Շանթրիէռ»ը պիտի ըլլայ ան, այսինքն աքաղաղը։ Իր հիանալի տաղանդը՝ իսկոյն իր պաշտօնը պիտի գտնէ հոն։» Եւ Ռօսթան մեզ կը թուէ ուրիշ արուեստագէտներ, և մեզի կը տեղեկացնէ թէ անծեղի դերը կը խաղի տալ Պ. Պալիբան, Կաքաւի դերը տիկին Սիմոն լը Պարժիի և Պ. Իան Դոգըլէնի՝ խոշոր շան դերը։

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՌՕՍԹԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ Մ ՄԱՒ

Հիմա Ակադեմիային վրայ կը խօսինք, և կ'ըսեմ իրեն թէ շատ գնահատեցաւ իր գրականութիւնը պաշտպանելու եռանդը, այն գեղեցիկ պաշտպանողական գեանին մէջ որուն ձեռնարկած էր վերջին ակադեմական ընտրութեանց առեն, Պ. Մորիս Պարէսը պաշտպանելու համար։

—Այո՛, կ'ըսէ Պ. Մորիս Պարէսը պաշտպանեցի Պ. Էթիէն Լամիի դէմ, որովհետեւ հակառակ երկրորդին յաղթանակին, առաջինը լաւագոյն գրագէտ մը կը դաւանիմ։ Իմ պաշտօնակիցներէս շատեր գաղափարակից էին ինծի այս մասին. անոնցմէ տասնեւօթը խոստացան ի նպաստ Պարէսի քուէ տալ, բայց տասներկու ձայն միայն ունեցաւ։ Մրեւնայնը եղաւ երբեմն ինծի համար։ Ընտրութենէս ետքը, վեց կամ եօթը Անմահներ, եկան ինծի ապահովցնել թէ իրենց ընտրելի եղած էի։ Բոլոր ասոնք չքեղ բաներ էին։ Ընտրութեանս պատմութիւնը շատ պարզ պատմութիւն մըն է։ Զէի խորհեր երբեք Ակադեմին մտնել, երբ Հանրի Պորնիէի մահուամբ, բարեկամներ անոր աթոռը առաջարկեցին ինծի։ Վստահացուցին զիս թէ յաջողութիւնս ապահով էր և թէ, երբ հաւանէի ներկայանալ, նոյն իսկ մրցակից անգամ չպիտի ունենայի։ Այս պայմաններուն մէջ, չընդունիլը ծիծաղելի պիտի ըլլար. ուրախութեամբ ընդունեցայ, նամակներ ղրկեցի թեկնածութիւնս ծանուցանող։ Շնորհաւորեցին զիս և վստահացուցին թէ օ՛չ մէկ կողմէ վախնալու բան մը չունէի։ Ամէն ինչ լաւ կ'ընթանար, երբ իսկոյն, բարեկամներ ծանուցին թէ բաղդս կը խնարէր, նախ կարեւոր հակառակորդ մը, Պ. Ֆռէտերիք Մասոն, մէջտեղ ելած էր, յետոյ քաղաքականութիւնը— Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը որ չան մը չունէր ոսկայն այս գործին մէջ — գործին մէջ մտած էր։ Երբէք իմ խոր ու անտեղիտալի համոզումս ոգեղած չեմ անմեղ Տրեյֆիւսի մասին, վախ չունիմ. առաջին վայրկեանէն իսկ, իր կուսակիցներուն կողմը դառնալու։ Ասիկա խղճի պարագայ մըն է ինծի համար։ Բարեկամներս, խորհուրդ տուին ինծի որ եթէ չեի ուզեր անկում մը ունենալ, պէտք սկսէի ակադեմական սոսկալի ու անհրաժեշտ այցելութեանց։ Խորհուրդներուն անասցի և ընթացեցայ բաւական դժուարութիւններէ ետքը և շատ սակաւ քուէի առաւելութեամբ մը։

ԷՍՄՕՆ ՌՕՍԹԱՆԻՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ԿԵՐՊԸ.— ԹԱՏԵՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՇԻՆԵԼՈՒ ՁԵՒԸ

Ու հիմա գրագէտ կիներու առաջութեան վրայ խօսք կը բացուի։

Էսմոն Ռօսթան, ըսելով ինձ թէ ինչպէս կը սիրէ Տիկ Դաթիլ Մէնտէսի ոտանաւորներու հատորը՝«Հրապոյրներ»ը, կամ կամուսի Մաթիէս ու Նոայլի նը-կարչագեղ այլազան գործերը, որոնց մէջ «մարդ կ'ղգայ տեսակ մը հանճարի անցնիլը»։ Չկրնար ինքզինքը արգիլել խիստ և արդար խորհրդածութիւններ ընելու կանացի գրականութեան նոպային համար։ Առիթ մը կ'ըլլայ ասիկա իր պատգամը յայտնելու ժամանակակից մատուրականութեան վերաբարդրութեան համար, և ըսելու այս առանց խղճմտութեան ամաթէօռներուն թէ, չեն վարանիր անճաշակ, անխնամ գործեր հրամցնելու հասարակութեան, որուն ճաշակը կը խաթարեն։

Այն ատեն իր խայթիչ ու սուր հայեացքները կը պարզէ գրելու արուեստին վրայ ընդհանրապէս, և իր գրելու կերպին վրայ մասնաւորապէս։

Իր թատրոնի հայեացքը կը պարզէ։ Երբ կը գրէ, գաղափարները առատօրէն կուգան իր մտ և իրեն չատ ժամանակ պէտք է որպէս զի անջատ մտերով աշխատութիւնը ամբողջանայ։

Երբ թատերգութիւն կը գրէ, անձերը կը շարժին ու կը գործեն իր մտքին մէջ, իր աչքերուն մէջ բոլոր անոնց շարժումներն ունի, իր ականջին մէջ բոլոր անոնց հնչիւնները։ Բեմի վրայ կրնայ վաթսուն հոգի հանել, յաջորդաբար իւրաքանչիւրին կեանքովը կ'ապրի, կատարեալապէս կը նոյնանայ ամենուն հետ։ Ինքն է որ զգեստները կը գծէ։ Կ'ուզէ որ բան մը դիպուածին չմնայ, կ'ուզէ որ ամէն ինչ կանխատեսած ու նախապէս հաստատուած ըլլայ, և չի կրնար իր անարգանքը յայտնել արգիլելէ բոլոր այն թատերգութիւն գրողները, որոնք իրենց թատերական յարդարիչին կը թողուն ամէն բան։ Կատակերգակին առաջին պարտականութիւնը հաւատարմօրէն հեղինակին մտածումը թարգմանելն է, և ամենէն մեծ արուեստագէտը այն է որ այս սկզբունքները լաւագոյնս կը պահէ։

Ինձմէ չծածկեր, որ հակառակ Բօքլէնի համար ասած երախտագիտութեան և իր հիացման այս արուեստագէտին հանդէպ, կը վարանի դեռ իր նոր թատերգութիւնը անոր յանձնել, և եթէ յանձնէ իսկ, պատճառն այն է որ հինգ տարիէ ի վեր թատերգութիւն գրած չըլլալով և մեծ ծախսեր ընելով իր նոր բնակարանին մէջ, մեծ պէտք ունի դրամի։

Ես չեմ որ թատրոնները պիտի գրաւեմ։ պատճառն այն էր որ վատնած էի բոլոր այն դրամը զոր նախորդ ներկայացումը բերած էր ինծի, և եթէ Շանթրիէռը բեմի վրայ կը հանեմ, պատճառն այն է որ բան մը չէ մնացած առաջին ներկայացումէն։ Ես այն խաղացողներուն կը նեմանիմ որոնք երբէք չեն հաւատար և որոշեհեռ միշտ իրենց բաղդին վրայ վստահ են, մէկ հարուածով հարստութիւն մը կը վասնգեն։ Երկրորդ անգամն է որ կը կործանիմ... հեշտալի զգացողութիւն մըն է ասիկա...

ԷՍՄՕՆ ՌՕՍԹԱՆԻ ԿՆԱՆԵՐԸ ԳԱՄՊՈՒ ՄԷՋ.— ՏՂԱՐԴՆԵՐՆ ՈՒ ՌԱՐԵՆԱՄՆԵՐԸ։

Սոսկալի դրամ մխող մըն եմ, երբէք վաղուան վրայ չեմ մտածեր, և ասոր համար է որ մերժած եմ այն երգահանները որ դիմած են ինծի թատերախաղերս երաժշտութեամբ ներկայացնելու համար։ Այս չարը զակընեռս կը պահեմ, ժառանգութիւն մըն է ասիկա, որուն վստահ են թէ պիտի հանին։

ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 112

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՇԵԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ԲԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՑՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԻԸ.

ՈՒՐ ՊՈՒՏՏԱՆ Կ'ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԱՆԱՑ

Լավառէա չէր սխալած։ Ենթադրութիւնը շատ ճիշդ էր. հրդեհը ծագում առած էր այն կրակարանէն զոր ինք տապալած էր Զինացի ոսկեկանապետին և քրմապետին հետ մաքառած ատեն։

Այս երկուքը որոնք կապուած կը մնային մահուանին մէջ, երբ տեսան որ կրակը հեղհեղէ կ'արծարծի, սկսան թախանձագին ճիչեր արձակել։ Պօլօռի որ արդէն դուրս ցատկած էր, նկատելով որ յարմար առիթ մը ներկայացած է, քրմապետը իրեն երախտապարտ ընելու, անմիջապէս անոնց կապերը քակեց, ու երեքը մէկէն դուրս վազեցին։ Դժուարութիւնը ա՛յն էր որ Պօլօռի չէր կրնար ինքզինքը հակցնել ու մանրամասնաբար նկարագրել Լավառէտի ճշմարտապէս փնտռուած փախըստականը ըլլալը։ Ի՞նչ ընէր հիմա, ո՞ր կողմը երթար։ Խեղճ վաշխառուն շոյուած մնացած էր։ Եթէ առաջ ըլլար, անպատճառ Թիպէթցիները պիտի հաւաքուէին իր շուրջ, և կրնար ըլլալ որ Լավառէտի վրէժը իրմէ լուծէին և կամ զինքը պատասխանատու նկատէին պատահած հրդեհին համար, քանի որ ազէտ մարդիկ էին, և դեռ հաստատապէս կը հաւատային թէ Լավառէտ Պուտտայ մըն է։

Վաշխառուն այս մտածումներով տոգորուած որոշեց գիշերուան մթութենէն օգտուելով կծիկը դնել։ Հրդեհին մէջ, հագուստները այրած էին, ինչպէս նաև փճացած էր դրամապանակը որ Բրմապետը իրեն Թիպէթցիի հագուստ մը տուած էր, ուստի զայն վրան անցընելով, սկսաւ հեռանալ մահեանէն, Հնդկաստան կամ Պիրմանիա երթալու որոշումով։ Դրամապանակին այրիլը ամէնէն մեծ կորուստն էր վաշխառուին համար։ Արծաթասիրութենէն աւելի դրամին պէտքն էր որ մտածել կուտար հիմա զայն,

—Ախ, մենախօսեց ճամբան, սրիկայ Լավառէտ, Տօն Ժօզէին կողոպտել տուիր զիս, անկից վերջն ալ գլխուս այս կրակը բերիր։ Այս հաշուով ուղեւորութիւնս հինգ հազար ոսկի պիտի նստի ինծի, մինչդեռ քեզի ալ ձեռքէ փախցուցի։ Միւս կողմէ կրնայ ըլլալ որ անծանօթ երկրին մէջ անօթութենէ մեռնիմ, և կամ գազաններու կէր ըլլամ։ Ինչ ալ որ ըլլայ սակայն, աղջիկս Բէնէլօբ պիտի չկրնայ կշռել թէ աղջկան մը էրիկ ճարելը ա՛յնչափ դժուար բան է։

ԻԹ.

ԹԻՊԷԹԻ ԲԱՐՁՐԱԲԵՐՁ ՍԱՐԱՇԱՐԹՆԵՐԸ

Ուղեւորները սրարշաւ կը մտրակէին իրենց ձիերը։ Մութին մէջ չէին կրնար վճռել թէ ո՞ր կողմ կ'երթան։ Այնչափ չփոթած էին ու այլայլած։

—Ատուած տար որ, բացագանչեց Բահմէս, բնակելի գիւղ մը կամ քաղաք մը հասնէինք։

—Այո՛, պատասխանեց Սբբ Մուլբեթն, մեզի բախտաւորութիւն մը պիտի ըլլայ երբ դէպի Հնդկաստան կամ Պիրմանիա ուղղուինք։ Եթէ դարձեալ Զինաստանի կողմը շարունակենք երթալ, այս անգամ բոլորովին կորսուած ենք։

Լավառէտ պահ մը ինքզինքը գըտնալով, չորս կողմը ուշադիր զննելէ ետք,

—Դէպի հարաւային արեւելք կ'երթանք, բարեկամներս, ըսաւ։ Քալաքոյս եմ որ եթէ այս ուղղութեամբ մեր ճամբան շարունակենք, քիչ առնէն Հնդկաստանի մէջ պիտի գտնենք զմեզ։

Այն գիշեր մինչեւ լոյս այդպէս շարունակեցին։ երբ արեւը ծագեցաւ, ուղեւորները վերջին ծայր հրճուեցան։ Դիւերուան անառնելի ցուրտին հիմա մասամբ յաջորդած էր արեւին ջերմացնող տաքութիւնը։

Իրենց ուղղութիւնը որոշելու խնդիրը ամէնէն կարեւորն էր և ուղեւորներուն ամէնքն ալ շարունակ դէպի առաջ երթալով հանդերձ, չէին կրնար վճռել ճշդապէս թէ ո՞ր կէտին վրայ կը գտնուին։

—Զարմանալի է որ յարեց Սբբ Մուլբեթն, այսչափ բարձր լեռներէն կ'անցընինք և չենք կրնար որոշել դեռ թէ ո՞ւր կը գտնուինք։

— Ասիկա ստուգելու համար քանի մը օրուան պէտք ունինք, առարկեց Լավառէտ, ամէնէն մեծ խոհեմութիւնը ա՛յն է որ առանց ձիերը յոգնեցնելու կարող ըլլանք ժամ առաջ թիպէթական սահմանէն անցնիլ։

Երկու օր շարունակ անմարդաբնակ վայրեր ընտրելով առաջացան անընդհատ։ Երրորդ օրը կէս օրուան մօտ, Բահմէս գլուխը երերցնելով,

—Ահաւասիկ Բըքլօռի հրաբուխը, ըսաւ։

—Վստա՞հ ես որ ասիկա ճիշդ Բըքլօռի հրաբուխն է հարցուց Լավառէտ։

—Անկարելի է որ սխալած ըլլամ։ Հիմալայա լեռներուն և Սիպերիոյ սահմանին մէջ անկէ ուրիշ հրաբուխ չի կայ։

Այն իրիկուն իջեւանեցան բնական քարայրի մը մէջ, որ կարծես մասնաւոր կերպով շինուած բնակարան մըն էր։ Բահմէս անմիջապէս լերան այս ու այն կողմը շրջագայելով, յաջողեցաւ քիչ մը Թրիք գտնալ, զոր իբրեւ մեծայաջողութիւն ողջունեցին ուղեւորները ու քարայրին մէջ վառելով սկսան տաքցնել իրենց օրերէ ի վեր ստուած մարմինը։ Լավառէտ ա՛յ այնչափ իր վրայ կը մտածէր, որչափ Միս Օռէթի՝ որուն տառապիլը տեսնելով, ինքն ալ հալ ու մաշ կ'ըլլար լուռ ու մունջ։ Մեհեանէն մեկնելէն ի վեր մինակ չոր պատուղ էր իրենց կերակուրը։

Լավառէտ իր ա՛նչափ սիրած հոգեհատորին անդարար ճաշ մը հայթայթելու դիտումով օրսի ելաւ և մէկ երկու ժամ պտտելէ ետք հազիւ յաջողեցաւ քանի մը տանտակ թռչուն որսալ։ Այս որսերը բացառիկ բաղդաւորութիւն մը նկատուեցան ամէնուն կողմէ, որոնք մեծ ախորժով ճաշելէ ետք, բաւական տաքցան քարայրի մէջ և խոր քուն մը քաշեցին։ Ասաւոտուն բացարձակապէս կաղդուրուած էին։

(Շարունակելի)

Էմմոն Ռոսթան Գամպոն կը սիրէ։ Իր ուսպՔինման ամիսներուն մէջ թէ-պէտեւ քիչ մը ցաւեցաւ Բարիզէն, սովորութիւններէն, բարեկամներէն հեռանալուն համար, բայց չուտով վարժուեցաւ այս հանդարտ ու ընտանեկան գոյութեան։ Կ'ապրի հոն, շրջապատուած զաւակներէն ու կնոջմէն որ իրեն համար իսկապէս ընկերուհի մըն է։ Երկու զաւակ ունի։ Մօրիս ու Ժան։ Անդրանիկը մանաւանդ գրականութեան հակում մը ունի. չդադրիր կարդալէ, կը խօսի նոյն պահուն Մոնթէկների, Տիկին Ժէրար տ'Ուվիլի վէպին, Ֆէրնան Կրէգի ոտանաւորներուն վրայ խիստ լաւատեսութեամբ. և մտածել թէ դեռ տասնեւչորս տարեկան է։

Միւսը, պզտիկ Ժանը, ինչպէս կը կոչեն զինքը ընտանիքին մէջ, տասնըմէկ տարեկան է։ Ծայրագոյն սրամտութեամբ սիրուհար է բնական պատմութեան. իր աշխատանոցն ունի, սիկառներու պարապ տուփերը ժողվելը մենաշնորհ ըրած է իրեն ուր կը պահէ իր միջատները։ Միւզէոնի մը բրոնֆէօրի պէս կրնայ խօսիլ սարդազգիի մը արեան չրջանի դրութեան վրայ։ Դիտական բան մը չկայ որ չճանչնայ։ Զուարթ ու վաւաշուն է, սիրուն ու հաճելի։

Կեանքը հոս կը սահի, խաղաղ ու հանդարտ։ Կէս օրէն ետքը երկուքին՝ կը նստնին Թրէն, կ'ընթրեն ինչն, ու Ժանը տասնըմէկին ամէն օր պառկած է։ Էմմոն Ռոսթան թատրոնի համար չնուիրած ժամանակը կ'անցընէ պտոյտներով։ Տիկ. Ռոսթան, երբ ան մատակարարութեան զբաղումները վերջացած են, ռտանաւորներու գիրք մը մը վերջացնելու կ'ալխատի, որուն յաջողութիւնը, մեծ պիտի ըլլայ։

Էմմոն Ռոսթան թատրոնի համար չնուիրած ժամանակը կ'անցընէ պտոյտներով։ Տիկ. Ռոսթան, երբ ան մատակարարութեան զբաղումները վերջացած են, ռտանաւորներու գիրք մը մը վերջացնելու կ'ալխատի, որուն յաջողութիւնը, մեծ պիտի ըլլայ։

Էմմոն Ռոսթան թատրոնի համար չնուիրած ժամանակը կ'անցընէ պտոյտներով։ Տիկ. Ռոսթան, երբ ան մատակարարութեան զբաղումները վերջացած են, ռտանաւորներու գիրք մը մը վերջացնելու կ'ալխատի, որուն յաջողութիւնը, մեծ պիտի ըլլայ։

Էմմոն Ռոսթան թատրոնի համար չնուիրած ժամանակը կ'անցընէ պտոյտներով։ Տիկ. Ռոսթան, երբ ան մատակարարութեան զբաղումները վերջացած են, ռտանաւորներու գիրք մը մը վերջացնելու կ'ալխատի, որուն յաջողութիւնը, մեծ պիտի ըլլայ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ
ՅՈՐԵՆԻ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նախորդ տարիներէն աւելի այս տարի Եւրոպայի մէջ կանուխ սկսաւ ներածմանց պայքարը, գլխաւորաբար այն պատճառաւ որ Գերմանիա կը ջանայ քանի մը ամսուան ընթացքին մէջ իր ներածելի պէտքերը լեցնել 1906 Մարտ 1էն առաջ, երբ մաքսերու բարձրացումը արամադրող առեւտրական նոր պայմանագրութիւններուն գործադրութիւնը պիտի սկսի։ Եթէ ուզուի գնահատել Եւրոպայի ներածութեան պէտքը յաւաջիկայ տարուան եղանակին համար, նախ պէտք է դիտնալ թէ երկու Տէրութիւններ, որոնք անցեալ տարի յորենի միջազգային հրապարակին վրայ խնդրանք կ'ընէին, այս տարի ի վիճակի են իրենց սպառումը հոգալ իրենց իսկ երկրի հունձքի արդիւնքներէն։ Ասոնք են Ֆրանսա և Աւստրիա Մաճառստան։ Ֆրանսա անցեալ տարի ներածեց 2½ միլիոն մետրական կենդինար ցորեն, իր ներքին ցորենի հունձքը ըլլալով 104½ միլիոն հեկտոլիտր (այսինքն 82—84 միլիոն մետրական կենդինար)։ Այս տարի իր հունձքին քանակութիւնը 12 միլիոն հեկտոլիտր աւելի ճոխ եղած է իր ներածմանց պէտքը լեցնելու ատենն, եթէ նոյն իսկ յորենին տեսակին անգոհացուցիչ ըլլալուն պատճառաւ քիչ մը ներածութեանց ալ պէտք ունենայ աւելորդ խառնուրդ ընելու նպատակաւ։ Ֆրանսայէն զատ Աւստրիա ևս անցեալ տարի պարտաւորուած էր ներածութեանց դիմել, և 3½ միլիոն մետրական կենդինար ցորեն գնեց արտասահմանէն։ Բայց Աւստրիոյ և Մաճառստանի այս տարուան յորենին ամբողջական քանակութիւնը 60 միլիոն մետրական կենդինար է, որով ներածութեանց պէտքը բոլորովին կը գոցուի, քանի որ Աւստրիոյ չտեսարանները լեփ լեցուն են յորենով, միայն թէ ներքին սպառման պէտքը աւելցած ըլլալով, սպասելու չէ որ Աւստրիայէն յորենի արտաքսութիւն ըլլայ։

Այսպէս թէեւ այս տարի Ֆրանսա և Աւստրիա ներածութեանց պէտք ունեցող Տէրութեանց կարգէն դուրս եղած են, բայց սպառմանց միւս կեդրոններուն մէջ իրական փոփոխութիւն մը առաջ եկած չէ բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ։ Գերմանիոյ, Բելգիոյ և փոքր Տէրութեանց, ինչպէս Պելժիոյ, Բորթուկալի, Հոլանտայի, Սկանտինաւիոյ, գրեթէ նոյնը մնացած է, և թէեւ Անգլիոյ ներածմանց պէտքը չափով մը պակսած է, բայց ասոր փոխարէն ալ Սպանիա այս տարի նախորդէն աւելի պէտք ունի ներածութիւններ ընելու, և սով հաւասարակշռութիւնը նոյն կը մնայ։ Հետեւարար, Աւստրիան և Ֆրանսան դուրս հանելով աշխարհի հրապարակին վրայ գնողներու ցանկէն և միւս եւրոպական սպառիչ երկիրներուն հունձքին քանակութիւնը ի նկատ առնելով, Եւրոպայի համար 6 միլիոն մետրական կենդինար ցորենի ներածութեան պէտքի մը պակսելուն վրայ կրնանք խօսիլ, բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն։

Արդ, ներածութեանց պէտքին բաղդատմամբ ինչպէս է արտածութեանց գլխաւոր կերրոններուն ցորենին արդիւնքը։ Նախ պէտք է դիտնալ թէ ռուսեւճարոնական պատերազմին հետեւանքը այս տարի 20 միլիոն մետրական կենդինար պակաս պէտք է հաշուել Ռուսիոյ ցորենի արտածութիւնները։ Եւրոպայի համար, ինչպէս վերը ըսինք, 6 միլիոն մետրական կենդինար ցորենի ներածութեան պէտքը պակսած ըլլալով Ֆրանսայի և Աւստրիոյ բերքին պատճառաւ, կը տեսնենք թէ մի միայն Ռուսիոյ հունձքին պակասութեան երեսէն 14—15 միլիոն կենդինար (մինչեւ իսկ 20) ցորենի արտածութիւն պէտք է ըլլայ տարբեր կեդրոններէ, անցեալ տարուան հաւասարակշռութիւնը գտնելու համար։

Միացեալ Նահանգաց մէջ հունձքին քանակութիւնը արտասովոր կերպով նպաստաւոր է։ Իրաւ է որ տակաւին մէջտեղ եղած չեն բացարձակապէս որոշ կամ վճռական թիւեր։ Ուստի՝ նկատելով երկրագործական պաշտօնատան վերջին հրատարակութեան նայելով, Միացեալ Նահանգաց ցորենի բերքը համագումար 683 միլիոն գրիւ հաշուուած է։ Անցեալ տարի նոյն Հանրապետութեան մէջ 552 միլիոն գրիւ հնձուած էր։ Հետեւաբար 140 միլիոն գրիւ՝ կամ գրեթէ 38 միլիոն մետրական կենդինար ցորենի յաւելում մը կայ։ Եթէ նոյն իսկ նկատի առնենք որ Միացեալ Նահանգաց ներքին սպառման պէտքերը (թէ՛ սերմացուի և թէ ժողովրդային ապրուստին համար) համեմատաբար խիստ աւելցած են կրնանք հետեւցնել թէ ընդհանուր պէտքին համար Միացեալ Նահանգները իրենք իսկ կը բաւեն միջազգային հրապարակին պէտքերը լեցնելու և հաւասարակշռութիւն հաստատելու, եղած բացը գոցելով։ Բայց ասիկա հաւանական չերեւիր հացաբոյսերուն եղանակին մինչեւ հիմակուան հանգամանքները ի նկատ առնելով, որովհետեւ ամերիկեան արտածութեանց ներկայ թիւերը և ամերիկեան ցորենին բուն քանակութեան ճշգրիտ պատկերը բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն շատ մեծ ատիճանի մը վրայ չենք գտներ։ Արտածութեանց նոր եղանակին սկիզբէն ի վեր ամերիկեան Հանրապետութեան ցորենի արտածութիւնը հազիւ 4½ միլիոն մետրական կենդինարի կը հասնի, ինչ որ անշուշտ մեծ բան մը չէ Եւրոպայի 20 միլիոն մետրական կենդինարի մօտեցող ներածութեանց պէտքը գոցելու համար, և հակառակ երկրագործական պաշտօնարանին ծանուցած խոշոր թիւերուն բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն։ Կա՛մ այն է որ Երկրագործական պաշտօնարանին թուանշանները չափազանցօրէն նպաստաւոր են, և կամ ա՛յն է թէ անցեալ տարուան մթերքին մէջ բացուած ծակերը չատ խոշոր են, և այս տարուան աւելորդ մասը այդ ծակերը գոցելու հազիւ պիտի բաւէ, և կամ ամերիկեան ներքին սպառման պէտքերը տարուէ տարի բարձրանալով, արտածութիւնները անցեալ տարիէն աւելի պիտի չըլլան այս տարի ալ։ Հետեւաբար չի կարծուիր որ ամերիկեան Հանրապետութիւնը ներածութեանց պէտքին գոհացում տալու համար այն մեծ նշանակութիւնը ունենայ, զոր ունեցաւ չարունակ անցեալ մի քանի տարուան վերջին տասնամեակին մէջ։

Գալով Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ և Սերպիոյ, ասոնցմէ Ռումանիան միայն կարեւորութիւն մը ունի ցորենի արտածութեան մասին։ Թէեւ Ռումանիոյ ցորենին բերքը այս տարի նախորդին բաղդատմամբ 8—9 միլիոն մետրական կենդինար աւելի է, բայց միջազգային հրապարակին ընդհանուր պատկերը ասով չի փոխուիր, որովհետեւ անցեալ տարի Ռումանիոյ մէջ հունձքերը գէշ գացին և հետեւաբար այս տարուան արդիւնքին յաւելման ամբողջութիւնը արտածութեան համար արամադրելի չի կրնար ըլլալ։

Կը մնան ծովերէն անդին գտնուող ցորենաբեր երկիրները։ Անոնցմէ երկուքին համար այս տարի ալ կրնանք ըսել թէ բերքը իրապէս անցեալ տարիէն աւելի նպաստաւոր է, այսինքն Դանուայի և Աւստրալիոյ բերքը։ Աւստրալիա այս տարի միջազգային հրապարակին վրայ մեծ կը գործէ մեծ աւառատութեամբ, և վերջին լուրերուն այսպէս՝ Դանուայի ցորենի բերքին յաւելուածական մասը 8—10 միլիոն մետրական կենդինար է։ Դանուա ամէն տարի կ'աւելցնէ իր մշակելի հողերը արտասովոր քանակութեամբ և միջազգային հրապարակին վրայ կ'երեւի միշտ յարաճուն հունձքով։ Բայց գլխաւորաբար Անգլիա կը ծաչէ Դանուայի ցորենը, որովհետեւ գերմանական մաքսերուն ծանրութիւնը քանատական ցորենին առջեւ գոցած է գերման հրապարակը։ Ասկէց զատ Հընդկաստան այս տարի ալ նշանակելի առատութիւն մը չունի և Անգլիոյ միջոցաւ Դանուայի ցորենին յաւելուածակաս մասը հոն պիտի երթայ առաւելապէս, և մինչեւ որ Հընդկաստանի երաշտութիւնը դադրի ցորենի արտադրութեան գլխաւոր արգելքը ըլլալէ, Դանուայի ցորենին առատութիւնը մեծ նշանակութիւն չի կրնար ունենալ Եւրոպայի ընդհանուր հրապարակին բարւոքման համար։

Ուստի այս տարի ալ, ինչպէս չատ մը տարիներէ ի վեր, Արժանթին Հանրապետութեան հունձքն է որ միակ կարեւոր տարրն է վճռական հաւասարակշռութիւն հաստատելու համար Եւրոպայի ցորենի մատակարարութեան տարեկան պատկերին մէջ։ Արժանթին ընթացիկ տարւոյն առաջին տասը ամիսներուն մէջ Եւրոպայի նաւահանգիստներուն համար չոգենաւ դրած է 25 միլիոնէն աւելի մետրական կենդինար ցորեն։ Արժանթին այս տարի ալ նոյն չափով պիտի կրնայ արդեօք արտածել դէպի միջազգային հրապարակ։ Ցորենին նոր բուսած վիճակին մէջ Արժանթինէն առնուած լուրերը. կ'ըսէին թէ մարախը մեծ վնաս կը հասցնէ. յետոյ ըսուեցաւ թէ այդ պատուհասը անցած է առանց նշանակելի վնասի և թէ անցեալ տարուան նման լաւ բերք մը յուսալի է, իսկ վերջին լուրերուն նայելով հիւսիսային գաւառներուն մէջ յոյսերը քիչ մը իջած են։ Բայց պէտք է հաստատապէս գիտնալ թէ 1900էն ի վեր Արժանթինի ցորենաբոյս հողերը չատ մը աւելցած են, ուստի միշտ կրնանք յուսալ առատ բերք Արժանթինի կողմէն։ Զոր օրինակ, այս տարի նախորդին բաղդատմամբ 700,000 հեկտար հողի վրայ աւելի ցորեն ցանուած է, այնպէս որ անցեալ տարուան յաւելուածական մասին ալ կրնանք սպասել այս տարի, և ռուսական ցորենին պակաս արտածութեան թերին մասամբ կրնանք թեթեւցած նկատել Արժանթիներուն արտածութիւններով։ Նոր հողերուն այս մշակութեան երեսէն Արժանթինի յաւելուածական ցորենը 6 միլիոն մետրական կենդինար կրնանք հաշուել։ Ուստի այս անգամ ալ Արժանթինեան բերքէն կախում ունի միջազգային ցորենի հրապարակին հաւասարակշռութիւնը։ Երբ հնձող մեքենաները սկսին գործել Լա Բլաթայի նահանգներուն արտերուն վրայ, ա՛յն ատեն աւելի վճռական կերպով պիտի կրնանք գաղափար մը դոյացնել թէ Եւրոպայի հրապարակին կացութիւնը ցորենի տեսակէտով ո՛րքան պիտի ազդուի ուրիշ կողմի մը արտածութեան նուազութեան երեսէն։ Այժմ պարագայի մէջ, ցորենի նման կենսական հրապարակին կացութիւնը տակաւին անորոշ է, քանի որ Արժանթինի լուրերը չեն եկած վերջնականապէս լուսաբանել կացութիւնը։

Ասկէց զատ, ինչպէս այս յօդուածին սկիզբը ակնարկեցինք, գերման վաճառականութիւնը ահագին գործունէութեան մէջ է, և միշտ կը գնէ, ներկայ ատեն մաքսերէն օգտուելու համար, նոյն իսկ աւելի դին վճարելով, քանի որ 1906 Մարտ 1էն սկսեալ մաքսային սակացոյցերը նոր փոփոխութեան պիտի ենթարկուին եւրոպական առեւտրական նոր պայմանագրութեանց համաձայն։ Հսկայական ուժգնութեամբ Գերմանիա ցորեն կը ներածէ։ Արդէն իսկ հիմա Գերմանիա 1 միլիոն 300,000 մէթրական կենդինար աւելի ցորեն և 1 միլիոն մէթրական կենդինար աւելի համար, 2 միլիոն մէթրական կենդինար աւելի գարի, բաղդատմամբ անցեալ տարուան այս ժամանակամիջոցին, և Գերմանիոյ մէջ բոլոր չափարանները մինչեւ բերանէն լեցուած են։

Այժմէն իսկ ցորենի հրապարակը այս պատճառաւ զգածուած է։ Աւստրիոյ մէջ մէթրական կենդինար գլուխ 1 քուրոն 20 հելլերէն բարձրացած է 1 քուրոն 50 հելլերի։

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի
ՏՆՏԵՍԱԳԻՏ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ
ԳԵՐՄԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Սքանտարի վերջին խմբագրականէն

Վիլհէլմ կայսեր պատրաստած մասնաւոր քարէաներուն օգնութեամբ (Տե՛ս երէկի Մանցու�), որոնք ցոյց կուտան Բրիտանական և Գերման նաւատորմիղներուն համեմատական օրութիւնը, կը յուսացուի որ ի մօտոյ Գերմանական խորհրդարանը վաւերացնէ նաւային ա՛յն նոր ծրագիրը, որ եշ. օր վաւերացուեցաւ արդէն Գերման Դաշնակցային Խորհուրդին կողմէ։ Մըրագիրը տարիներու որոշ ընթացքի մը վրայ տարածուած է, միայն թէ քանի մը փոփոխութիւններ մտցուած են հին ծրագրին մէջ։ Մախքերը տարեկան համեմատութեամբ պիտի ըլլան, և առաջի ծրագրին մէջ նշանակուած 10ական միլիոն անգլ. ոսկիի ծախքերը բարձրացած են 16 միլիոն ոսկիի։ Առաջին տեսութեամբ, որոշուած նոր ծախքերու փոփոխութիւնը հոմեմատական չի թուիր ձեռք բերուելիք արդիւնքին, որովհետեւ թուական տեսակէտով նաւատորմիղին համար առաջարկուած միակ յաւելումներն են վեց առաջնակարգ զրահապատ յածանաւ և թորփիլանաւերու բաւական թիւ մը՝ ամբողջը 144ի բարձրացնելու։ Սակայն, ռուսեւճարոնական պատերազմին դէպքերուն պատճառաւ, որոշուած է աւելցնել նաւերուն տարողութիւնը, և զօրացնել ա՛յն զրահաւորներուն սպառազինութիւնը որոնք տակաւին պիտի չինուին 1900ի նաւային ծրագրին համեմատ։ Գերմանական Նաւատորմին համար մինչեւ հիմա ծրագրուած ամենախոշոր զրահաւորը Տայչլանտն է, որ իր չորս քոյրերուն հետ պիտի ունենայ 13,400 թոնոյի տարողութիւն մը։ Հետեւաբար աւելի պզտիկ է քան օ և է զրահաւոր որ Անգլիոյ նաւարաններուն մէջ չինուած է յորմէհետէ Ռոյալ Սուերէն ծրագրուեցաւ Սըր Ուիլիըմ Հուայդի կողմէ, բաց ի այն անգլիական զրահաւորներէն՝ որոնց գլխաւոր տիպարներն են ԳանՓորտ և Ռիճմոնտ, որուն մէկը կը գտնուէր Անգլիոյ գահաժառանգը Գոմպայ գացած ատեն։

«Տայչլանտ» սպառազինուած է չորս 11 ինչէզնոց և տասնըչորս 6.7 ինչէզնոց թնդանօթներով, որոնք հաւասար կրնան նկատուիլ մեր այն մարտանաւերուն, որոնք ունին չորս 12 ինչէզնոց և տասներկու 6 ինչէզնոց թնդանօթներ, բայց չեն հաւասարիր բնաւ «Լաուուրտ Էյ»ի դասակարգին զրահաւորներուն, որոնք ունին չորս 12 ինչէզնոց և չորս 9.2 ինչէզնոց թնդանօթներ, և բաղդատութիւնը ա՛լ աւելի աննպատակ է Գերմանացւոց երբ նկատի առնենք մեր «Լօրտ Նէլսըն»ը, որ ունի չորս 12 ինչէզնոց և տասը 9.2 ինչէզնոց թնդանօթներ։ Նոյն իսկ մեր ամենէն վերջին զրահապատ յածանաւերը, ինչպէս «Մինոթոր», «Ուօրիըր» և «Լտիմպուրկի Դուքս», սպառազինութեան տեսակէտով չատ վար չեն մնար «Տայչլանտ» զրահաւորէն, և նոյն իսկ գերազանց են «Վիթէլսպախ» և «Գայզըր» գերմանական զրահաւորներէն և անոնց միւս տեսակներէն։ Հետեւաբար, իրենց զրտնաւորներուն տարողութեան չափը ներկայ պէտքերուն ատիճանին բարձրացնելու համար Գերմանացւոց այս նոր չեղումը խոստովանութիւն մըն է իրենց մէկ հին սխալին, զոր չգործեց անդլիական վարչութիւնը, և 1903էն սկսեալ բարձրացուց արդէն իր նաւերուն տարողութիւնը, գնդապետ Ֆիլիպէթի ծրագրին համաձայն, զոր յետոյ ընդունեցին Ֆրանսա, և Ամերիկա։ Գնդապետին գլխաւոր սկզբունքը սա՛ էր թէ մէկակ չափով թնդանօթին մամանակը ա՛լ անցած է։ Ուստի Գերմանացիք չորս տարի ետ մնացած են։ Հետեւաբար Մեծն Բրիտանիա ամենամեծ հանդարտութեամբ կրնայ դիտել Գերմանիոյ Նոր Նաւային Մրագիրը, և վերոյիշեալ թուանշանները և մանրամասնութիւնները մեր ընթերցողներուն ներկայացուցինք մի միայն բաղդատութեան համար։

Գերմանական նոր չինուելիք զրահաւորները և յածանաւերը սակայն Անգլիոյ մէջ չինուելիք ամէնէն հզօր մարտանաւերուն չափին ու ատիճանին պիտի բարձրացուին։ 1900ին ընդունուած նաւային ծրագրին գործադրութեան թուականը չաւարտած՝ Գերմանիա 18 նոր զրահաւորներ պիտի ունենայ, այնպէս որ 1917ին Գերմանիա իր պատմադրութեան տակ պիտի ունենայ 37 առաջնակարգ զրահաւոր։ Վերջին տասնըմեկ զրահաւորները անտարակոյս ամենէն ալ ամենամեծ և բարւոքուած տիպարէն պիտի ըլլան։ Նախապէս քուէարկուած 14 զրահապատ յածանաւերէն փէսը ծովու վրայ կամ պատրաստուած են, մնացեալները ի հարկէ նոր չինուելիք վեցին ձեւովը և ատիճանովը պիտի չինուին։ Այս մարտանաւերուն չինութեանց ծախքը սոսկալի է։ Նոր զրահաւորներէն իւրաքանչիւրը մէկ միլիոն ոսկը հարիւր հազար անգլ. ոսկիի պիտի նստի, մինչդեռ մեր «Լօրտ Նէլսըն»ը մէկ ու կէս միլիոն ոսկիով ելած է, «Լաուրտ Լ.»ը ա՛լ աւելի քիչ։ Զրահապատ յածանաւերէն իւրաքանչիւրը մէկ միլիոն երեք հարիւր եօթանասունչորսինգ անգլ. ոսկիի պիտի նստի, մինչդեռ «Ուօրիըր»ի դասակարգին պատկանող մեր յածանաւերէն իւրաքանչիւրը մէկ միլիոն հարիւր յիսուն հազար ոսկիով ելած էր։ Բայց գերման կայսրութեան նոր նաւաշինութեան ծախքերը միանակ ասոնք չեն. որովհետեւ նոր աւազաններ պիտի չինուին մեծագոյն մարտանաւերուն դիւրութեան համար. ջրանցները պիտի փորուին աւելի, և, ինչ որ ամէնէն աւելի ծանր է, Բայզըր Վիլհէլմ (Քիլի) ջրանցը պիտի լայնցուի։ Մենք Անգլիացիքս վարժուած ենք սա՛ գաղափարին թէ մեր Նաւատորմին գերակշռութիւնը հաստատուն պահելու համար ամէն տարի ծախսուած անգին գումարները ցամաքի վրայ խոշոր բանակ մը պահելու հարկէն ազատ կը կացուցանէ մեզ։ Կրնանք սակայն հիմա դատ մը առնել Գերմանիայէն, որուն համար ցամաքային Բանակը ա՛յն է ինչ որ է Նաւատորմիղը մեզի համար։ Սակայն և այնպէս, ահա կը տեսնենք որ գերման ազգը պատրաստուած է իր ուսին վրայ առնելու իր Նաւատորմիղը բարձրացնելու համար Մեծ Տէրութեան մը դիրքին յարմարագոյն ատիճանին, հակառակ մինչեւ իսկ սա՛ իրողութեան թէ խիստ դժուար է իրեն համար մրցիլ Մեծին Բրիտանիոյ հետ, և նաեւ հակառակ դարձեալ սա՛ իրողութեան թէ մրցումի այդ դժուարութենէն զատ բնութիւնն ալ դժուարութիւններ յարուցած է իրեն առջեւ, այսինքն պարտաւորուած է նոր ջրանցներ փորել, եղածները լայնցնել իր վիթխարի մարտանաւերուն տեղ բանալու համար, մինչդեռ Անգլիոյ մէջ մենք այդ դժուարութիւնները չունինք։

Գերմանիա իր արդի նաւատորմիղովն իսկ յարգանք մը կը ներշնչէ. այս իրողութիւնը ինքզինքն մեր աչքին կը զարնէ, երբ նկատի առնենք սա՛ պարագան թէ Բիլիի Հանրապետութեան (Հարաւային Ամերիկա) կառավարութիւնը գերմանական նաւարաններուն կը յանձնարարէ զրահաւորի մը և քանի մը փոքր ուրիշ մարտանաւերու չինութիւնը, և Վիլհէլմ կայսեր դիմած է գերման նաւային սպաներ խնդրելու իբրեւ մարդիկ Բիլիի նաւատորմին մէջ։ Նշանակուած պատճառը սա՛ է թէ գերման զինուորական մարդիկները գոհացուցիչ կերպով դաստիարակած են Բիլիի բանակին սպաները, բայց ի՛նչ որ ալ ըլլայ, իր նշանակութիւնը ունի այդ իրողութիւնը, քանի որ այսօր Գերմանիոյ դիմելու հարկ կը տեսնէ Բիլիի պէս կառավարութիւնը՝ որուն նաւատորմին հիմունքը դրին Անգլիացի ծովային մարդիկ, Բոչրէյն և Օ'Հիկինս։ Գերմանացիք իրենց ձեռնարկած ամէն բանի մէջ առաջինը ըլլալ կ'ուզեն և կը յաջողին, ցամաքային բանակի առաջին վարպետները ըլլալէ վերջ անա կը միտին նաւային գործերու և ուսուցման մէջ ալ բացառիկ դիրք մը բռնել։ Մեծն Բրիտանիա իրաւ է որ կրնայ անվախօրէն դիտել առնոց Նաւատորմին աճումը և յաւելումը, բայց ո՛չ առանց արթնամտութեան։

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆԻ ՀՈՒՆՁՔԸ 1905ԻՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ. — Ուսչինկիքնի երկրագործական պաշտօնարանին հրատարակութեան նայելով՝ այս տարուան եգիպտացորենի բերքը խիստ առատ եղած է Միացեալ Նահանգաց մէջ։ Արդէն այդ մշակութեան համար նոր հողեր յատկացուած են։ Հաշիւ եղած է որ մէկ մի անգլիական արտաւար հողի վրայ 288 գրիւ եգիպտացորեն առաջ եկած է։ Այս տարուան բերքը արտասովոր քանակութեան մը կը հասնի, Ամերիկայի մէջ նմանը չտեսնուած առատութեամբ, այսինքն 2708 միլիոն գրիւ, 240 միլիոն գրիւ աւելի բաղդատմամբ նախորդ տարուան, և 180 միլիոն գրիւ աւելի բաղդատմամբ 1902ին, որ իր նախորդներուն նայելով ամէնէն առատ տարին համարուած էր։ Հետեւաբար այս տարի Միացեալ Նահանգաց եգիպտացորենի արտածութիւնները գտնէ նախորդ տարին արտածութիւններուն հաւասար պիտի ըլլան, եթէ ոչ աւելի։ Միացեալ Նահանգները տարւոյս առաջին տասը ամիսներուն մէջ արտածեցին 9½ միլիոն քուօրթը եգիպտացորեն, և որովհետեւ առնուած լուրերուն նայելով ահագին քանակութեամբ չոգենաւեր կը բեռցուին, Մ. Նահանգներէն դէպ ի Եւրոպա ամբողջ եգիպտացորենի արտածութիւնը 11 միլիոն քուօրթը՝ կամ 24 ու կէս միլիոն մէթրական կենդինար պիտի ըլլայ այս տարի։ Միայն այս արտածութեան երեսէն Միացեալ Նահանգները 220 միլիոն Բէլբոն քաշած են Եւրոպայէն։

Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS
22 Նոյեմբեր 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100 02
Ռէժի	(Tab. Turcs)	389 —
Օմ. Միացեալ	(R. Nv. Unif.)	90 30
Նպկաթուղի	(Lots Turcs)	138 —
Ֆանդ Օթթ.	(Banque Ott.)	607 —
Թրանսվաալ	(Transvaal)	68 —

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 21 Նոյ.— Ֆրանսայի կողմէ միայն Մ. Ռեվալ ներկայ պիտի գտնուի Մարոքի գործերուն Դեսպանախորհուրդին։

ԹԱՆՃԻՐ.— Մարոքի գերմանական նախորդ դեսպան Թրամէնպախի կամքը վաղը Թանճէրէն ճամբայ կ'ելլայ պէպի Մարսիլիա՝ գերմանական չոգենաւով։

ԲԱՐԻԶ.— Բէլճիէն կը հեռագրեն թէ Զին 100 միլիոն ֆրանք կը պահանջէ ճաքոնէն՝ Մանչուրիայ մէջ պատերազմին առաջ բերած վնասներուն համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Իրազեկ չրջանակներու մէջ կը հաստատեն թէ նախագահ Մը. Ռուզվէլթ 1906ին Եւրոպա պիտի այցելէ։

— Մանչուրիայէն կը հեռագրեն «Սէնթրալ Նիւզ»ի թէ Ռուսիա եւ Ճաքոն իրենց զինուորները եւս քաշած են Մանչուրիոյ հարաւային մասէն։ Իրենց տեղերը վերադարձող ռուս զինուորներուն թիւն է 80,000 և Ճաքոնի զինուորներուն ալ 50,000։ Այս վերջինները Քորէա զրկուելով, տեղւոյն զանազան վայրերը պիտի մնան։

ԼԻՍԶՈՆԱ.— Բորթուկալի թագաւորը, արտաքին գործոց նախարար Մ. Վիլլասայի հետ և բաղմաթիւ հետեւորդներով ճամբայ ելաւ դէպ ի Բարիզ, ուր պիտի ժամանէ վաղը։

ԲԱՐԻԶ.— Սպանիոյ թագաւորը, որ անպաչտն կերպով Բարիզ կը գտնուէր, մեկնեցաւ։ Մ. Լուպէի մէկ ներկայացուցիչը և սպանիական դեսպանատան պաշտօնեաները մինչեւ կայարան ուղեկցեցան։

— Ֆրանսայի ելմտացոյցը Տարեգլուխէն առաջ պիտի չքուէարկուի։ Առայժմ ամսական մասնակի ելմտացոյցները միայն պիտի քուէարկուին։

ՊԷՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ կառավարութիւնը, նաւատորմին ու բանակին համար պէք եղած 230 միլիոն մարքի գումարը ձեռք բերելու նպատակով, մտադիր է, արդէն գոյութիւն ունեցող տուրքերու յաւելումէն զատ, նոր տուրք մը հաստատել գարեջուրի վրայ, ուրիշ կը յուսայ թէ 60 միլիոն մարքի գումար մը պիտի գոյանայ։ Նաև ուրիշ տուրք մը ծխախոտի եւ սիկառէթներու վրայ, ուրիշ 40 միլիոն պիտի գոյանայ։

— Գերման պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Տօքտ. Շոնսթէտ, իր

խնդրանօք, դարձած է դատական նախարարի պաշտօնէն, եւ թէ անոր յաջորդ կարգուած է Պրէսլաւի վերաքննիչ ատեանին նախագահ Մ. Գէգէլէր։

— Սակարանին օրէնքը բարեփոխելու համար ծրագիր մը պիտի պատրաստուի։

— Վերջին հոկտ. ամսուն Գերմանիոյ մէջ գրաւիչ տուրքէն 1,283,984 մարք հասոյթ դոյացաւ, մինչդեռ նախորդ տարուան նոյն ամսուն 1,198,984 էր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Էսքարսիալ կը ծանուցանէ թէ Մարիա Թէրէզա իշխանուհիին ամուսնութիւնը Պավիէրայի իշխանին հետ, Յունվարի մէջ պիտի կատարուի։

ԳԷՐԼԻՆ.— Սեղանաւոր Իսրայէլ, 40 տարեկան, անձնասպան եղաւ։ Շարժառիթը յայտնի չէ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը առջի օր Պատրիարքարանի մէջ Դիւանապետներուն հետ խորհրդակցութիւն մը կատարեց Պատրիարքարանի դիւանական ինչ ինչ խնդրոց նկատմամբ։

ԽԱՒՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս արք. Յովհաննէսեան, Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան և Սեթեան ու Սանտալճեան Աւագ քահանաներ։ Բաղ. Ժողովէն՝ Տիգրան Եւսաֆեան, Գրիգոր Խաբեան, Միհրան Սէթեան, Տիգրան Տէր Ներսէսեան և Մկրտիչ Ասատեան էֆէնտիները։

Ս. Նախագահը Ժողովին հաղորդեալ Տրապիզոնի Առաջնորդ Տ. Ներսէս եպս. Ալանեանի վախճանումը, գովեց անոր բարւոք պաշտօնավարութիւնները, ծառայութիւնները և ընտիր ձիրքերը։ Ապա Ժողովը իր խորին վշտակցութիւնը յայտնեց այս կորուստին համար և հոգւոյ կարդացուելով, օրհնեց անոր յիշատակը։

Ժողովը յետոյ զբաղեցաւ յարաբերական խնդիրներով։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հօր կողմէ գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեան երէկ Ներքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնատունը երթալով Տպագրական Տեսուչ Վահէ. Բէմալ պէյ/ը շնորհաւորեց, ստացած Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանին համար։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ հեռագրաբանութեան Տ. Վահրիճ վրդ.ի կէլիպոլուի դաւանափոխ. Տ. Խորէն քհ.ի խնդիրը քննել և պէտք եղածը ի գործ դնել յիշեալ քահանայի մասին ուարդիւնքը յայտագրել Պատրիարքարան։

ՍԻՍԻ Ժառանգաւորաց վարժարանին տեսուչ Տ. Դարեգին վրդ. Խաչատուրեան, որ երեքշաբթի օր ճամբայ կ'ելլէ դէպի իր նոր պաշտօնատեղին, նամակով մը կելկեցիս Ս. Կաթողիկոսին ծանոյց իր մեկնումը։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ կարգ մը հաշուական, կալուածական և կտակային խնդիրներով։

ԻԶՄԻՐԻ Առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան, անցեալ կիրակի օր Քարաթաշի Ս. Կարապետ եկեղեցիին մէջ տիրացու Թովմաս Բուլպանեանը քահանայ ձեռնադրած է՝ Բէմախի Հրոթոլ գիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին վրայ։ Այս առթիւ Տ. Եղիշէ Սրբազան պատարագած և քարոզած է խուռն բազմութեան մը ներկայութեանը։ Նորընծան կոչուած է Տ. Կարապետ։

ԴԱՏԱՐԻՒՂԻ Մխիթարեան վարժարանին մէջ, երեքշաբթի օր՝ Յովհան Ոսկերերանի ծնին առթիւ տեղի ունեցաւ յիշեալ վարժարանի Տնօրէն Հ. Յովհաննէս Վ. Թորոսեանի ի պատիւ, ընտանեկան հանդէս մը, մասնակցութեամբ Պոլսոյ բոլոր Մխիթարեան Հայրց, վարժարանին ուսուցչական խմբին և բարեկամաց։ Նախ տրուեցաւ երաժշտական և թատերական զուարճալի ներկայացում մը, ուր միանգամայն արտասանուեցան մաղթանքներ աշակերտներէն զանազան լեզուներով։ Յետոյ ճոխ հացկերոյթ մը, որ անցաւ ոգելից զուարթութեամբ՝ բաժակաճառներու և մաղթանքներու տարափի մը ներքեւ։ Ճաշին ամէնէն փայլուն մասը կազմեց Կ. Պատրիարքէն անակնկալ շնորհը, որով Ծայրագոյն Վարդապետութեան աստիճանը կը պարգեւէր Հ. Տեսչին, յատուկ կոնդակով մը՝ զոր փայլուն ճառախօսութեամբ մը յանձնեց անոր՝ Ն. Սրբազնութեան յատուկ ներկայացուցիչը Դեր. Թէրզիպաշեան։ Իսկ աշակերտաց խումբը նուիրեց ոսկեղէն թանկագին մատանի մը, և ուսուցիչք չքեղ ծաղկեփունջ մը։ Ճաշին յաջորդեցին մարմնամարզի փոքրիկ աշակերտաց կողմանէ։ Եւ ապա ընդհանուր վիճակախաղով մը փակուեցաւ հանդէսը, հաճելի և սիրուն ապաւորութիւն մը թողլով բոլոր ներկայից վրայ։ Խմբագրութիւնս ալ իր շնորհաւորութիւնները կը յայտնէ Տ. Յովհաննէս Ծ. վրդ. Թորոսեանի։

ԻԶՄԻՐԻ ազգայիններէն գրավաճառ Բարսեղ էֆ. Քէշիշեան նոր տպարան մը հաստատած է Իզմիրի մէջ որ իր կառաբելութեամբը կուգայ նախանձելի տեղ մը գրաւել Իզմիրի տպարաններու շարքին մէջ, շնորհիւ իր արտօնատիրոջ ջանքերուն։

ՊԱՆՏՐՄԱՑԻ Աղքատախնամը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ մինչեւ Հոկտեմբեր ամսոյ վերջը կատարուած հեռաւոր նուիրատուութեանց համար։ Տեարք՝ Արմենակ Մարեան, Վահան Մինասեան, Խաչէր Վիշեան, Յովհաննէս Կիրակոսեան, Դանիէլ Թօմաքճեան, Սարգիս Ատա Պողոսեան, Արմենակ Տաղմատեան, Վահան Էսկիճեան, Դաւիթ Հաճի Դաւիթեան, Տիգրան Թորոսեան, Նազարէթ Քեահեաեան, Մկրտիչ Ս. Արզումանեան, Աղաման Գանթարճեան, Յովհաննէս Սօզկատեան, Բրիստոնեայ ոմն, Աւետաբեր Իգնատիոս, Թադէոս Մինասեան, Կարապետ Զամշիկեան, Յարութիւն Հաւկիթեան, Յովսեփան Աբամեան, Յարութիւն Մովսէսեան 5ական դրչ., Խաչէր Աբրահամեան, Յովհան Հաճի Յովսէփեան, Մագսուտ Բիրիչեան, Գրիգոր Զիւրիւքեան 3ական դրչ., Սարգիս Աբիկեան, Մարարիոս Մինասէճեան, Թադէոս Պագասեան, Խաչէր Կ. Զիլինկիրեան, Արմենակ Դուլումճեան Ուսուրլուքճի, Մարգար Թանկուլեան, Աբրահամ Ճանպուլատեան, Նշան Ա. Կէլիպօլեան 2ական դրչ., Աւետիս Սիմոնեան, Գէորգ Մովսէսեան 1½ական դրչ., Սարգիս Քիւրտեան, Նիկողոս Պալասանեան, Սարգիս Կարճապուրեան, Նիկողոս Քէշօբեան մէկ մէկ դրչ., գումար 145 դրչ.։

Սարգիս էֆ. Մարեան՝ 3 պարկ ալիւր, իր որդւոյն Յովհաննէս էֆ. Մըսրլեանի մահուան տարեդարձին առթիւ, արժէք՝ 216, Հանդուցեալ Կարապետ աղա Ագօշլանեանի ժառանգական խնդրոյն կարգադրութեան առթիւ՝ Յովհաննէս էֆ. Բիրանի ձեռամբ 40, Հայ-դեղացի Վարդան աղա Հաճի Ղազարեանէ՝ 20, գումար 421 դրուշ։

«ՊԱՂԹԿ»

ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍ

ԹԻՒ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

Ծաղիկ կանանց յատուկ պատկերազարդ շաբաթաթերթին տասներորդ թիւը հրապարակ կ'ելլէ այսօր ճոխ եւ շահեկան պարունակութեամբ։

Յօդուածներ ունին Տ. Հմայեակ ֆի. Պախթիյարեան (Ծաղիկի Գրադատարանը), Օր. Հայկանոյշ Մառէ (Մեր դերերուն մէջ), Տիկին Սրբուհի Քիւչիւեան (Կենսագրական), Պարահանդէս, Երեկոյթ, Սուրբ, Գոդիսեօն, Զանազան տեսակ պարահանդէսներ, Պարահանդէսի արդուզարդը, Երաժշտական երեկոյթներ), Օր. Մարիամ Յ. Փափազեան (Պարզասիրութիւնը), Օր. Սաքէր Նուրեան (Տխուր զուէյտ մը, Պօպին), Օր. Թագուհի Դարամանեան (Պարանք, ոստաւոր), Օր. Զապել Մոմճեան (Բաց նամակ), Օր. Տիրուհի Կիլլիկեան (Նորաձեւութեան բաժինը, Բրոնիկ), Օր. Արուսեակ Գալֆեան (Պարը առողջապահական տեսակէտով), Օր. Մարի Պեsrոսեան (Երեսակներ), Օr. Սօֆի Խիւսավէտեան Զեռագործի բաժինը (նուէտական պարարտի, գեղեցիկ պատկերներով), Օr. Ասրիկ Միսաֆեան (Արդուզարդին օրինագիրքը)։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՕՒՍՈՒՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 Նոյ. 9 Հորեքշաբթի)

ՅՈՐԵՆ

Ներմակ Առաջին օրաւն	41-41½	ֆր.
» երկրորդ »	39-40	»
Մախլիւթ »	36-37	»
Զավատրը »	34	»
Սէրթ առաջին, օրաւն	42-42½	ֆր.
» միջին տեսակ	42-41	»

Այսօր ժամանեց 15 վագոն ցորեն Ա. եռասալ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական ջրմա Ա. պարկը	78	ղ.
» » Բ. »	74	»

ԹԷՓ

Օրաւն 19½ ֆարա։

ՐԷՍՄԻ

ՆԸՇԱՆ

Տամաը հաղրէթը Շէհրիյարի ռէվիւէթուֆ. Կալիպ բաշա հաղրէթլէրինէ Մաւրասա Օսմանի.

Շաւրաի Տէվլէթ ադասընաան ռէվիւ. Ադաուլլահ բաշա հաղրէթլէրինէ Մաւրասա Իֆթիխար Նըշանը ալիսի իւնան պայրաւլմաշ ատը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Յունաստանի Եկեղեցիոյ Թագաւորը Ս. Փրկիչ պատուանշանին մեծ խաչը նուիրեց Բաղդատայի Բրավան փաշայի և զօր. Ահմէտ Ալի փաշայի, որ Յունաստանի Նիքոլա իշխանին և իշխանուհիին Պոլիս այցելութեան միջոցին հիւրամեծար կարգուած էր։ Նոյն պատուանշանին Բ. կարգը տրուեցաւ Մաքսային խորհուրդին նախագահ Սիւրէյա պէյի, որ եղբայրն է Բարթ. Մեծ-Եպարքոսին։ Այս պատուանշանները Աթէնքէն ղրկուած են Պոլսոյ դեսպանատունը յանձնուելու համար իրենց տէրերուն։

ԹՈՒՐՔԵՒՊՈՒԼԿԱՐ Թղթատարական և հեռագրական պայմանագիրը մատուցուած էր Սօպրանիէին։ Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ Ժողովը իր երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ վաւերացուց պայմանագիրը։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՐՈՒՄԷԼԻԻ առաքին Սեպտեմբեր ամսուան բաժինը վճարուեցաւ։

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ.—Դալաթիոյ քարափին վրայ մաքսային նոր շէնքերուն չինութեան համար, սկսան փլցուիլ գտնուած տաղաւարներուն մէկ մասը։

ԿԱՅՈՒԱԾԱՏՈՒՐԲԵՐԸ.— Մեծ-Եպարքոսութիւնը գրեց Եվմական նախարարութեան ամէն միջոց ձեռք առնել, որպէս զի կայսրութեան բոլոր կողմերը կալուածատուրքերը գանձուին առանց յապաղման և կանոնաւորաբար։

ՌՈՒՍ դեսպանատան խորհրդական Մ. Սվէչին որ Եւրոպա կը գտնուէր, Պոլիս դարձաւ։

ՊԱՂՏԱՏԻ նոր կուսակալ Մէշիտ պէյ առջի օր իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Լոյտի Էյեկբրա չոգնաւով։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Մուսթաֆա-Փաշայի և Զէյնէֆիէի մաքրանոցները վերաբացուեցան, Եւրոպայի քանի մը կողմերը քոլերայի դէպքերը աւելցած ըլլալուն համար։

—Առողջապահական Խորհուրդին ոլորումով, 5 օրուան քարանթինա դրուեցաւ Մաքալլայի ժամանումներուն դէմ։ Նոյն տեղէն եկող ուխտաւորի չոգնաւերը 10 օր քարանթինա պիտի ապասին։

ՊՈԼՍՈՅ ՋՈՒՐԵՐԸ.— Պոլսոյ կողմը ջուրի նուազութիւն կը տիրէ և չատ աղբիւրներ չեն վազեր։ Պատճառը երկարատեւ երաշտութիւնն է այս ամրան։ Իգտամ կ'առաջարկէ որ այս վիճակին դարման տարուի, և ինչպէս ուրիշ տարիներ, այս տարի ալ Տէրքոզի ջուր տրուի աղբիւրներուն։

ՄԱՆԱՍԹԻՐ մէջ ռուսական նոր հիւանդանոց մը պիտի շինուի։ Այդ նպատակին համար արդէն 20,000 ֆրանք յատկացուած է։

ՊԱՏՈՒԱՍՏ.—Զինուորական վարժարաններու վերատեսչութիւնը նկատելով որ ծաղկախտը մահեր կը պատճառէ, պաշտօնապէս կը ծանուցանէ խատիւ գործադրել Պատուաստի նոր կանոնագրին տրամադրութիւնները։ Պատուաստուելէ խուսափողները նոյն կանոնադրին 20րդ յօդուածին համաձայն, տուգանքի պիտի ենթարկուին։

ՊԱՃԱՐԱՆՏ.—Մեծ-Եպարքոսը ծանոյց ձեռնէնա պաշտօնարանին՝ փութով ձեռնարկել քաղաքային անասնաբուժական վարժարանին մէջ կառուցուելիք այն նոր աշխատանոցին, ուր չին ճաղեղ պիտի պատրաստուի պսակաբախտի դէմ։ Այս ղեկոյցին պատճառը այն է որ հիմա պատրաստուած չին ճաղեղները անբաւական են նահանգներու մէջ երեւան եկած պաճարախտին դէմ։

ՇԻՐԲԻԼԻԻ ԽԱՑԲԻԼԻի կողմէ Անգլիոյ Արմենակ նաւարանին յանձնարարուած երկու նոր չոգենաւերէն 53 թիւը, Պոլիս ժամանեց։ Այդ չոգենաւը 51 և 52 թիւերուն կը նմանի ձեւով, բայց երկայնութիւնը 30 ոտք աւելի է անոնցմէ և կողմնակի խցիկներ ունի։ Արագութիւնը ժամը 14 մղոն է։

—Շիրքէթի Հոկտեմբեր ամսուան հասոյթն է 1,152,469 դրուշ. անցած տարուան նոյն ամսուն 1,137,171 էր և նախորդ տարին ալ 1,101,648։ Այս տարի մարտէն մինչեւ հոկտեմբերի վերջը ընդհանուր հասոյթը եղած է 10,506,800 ոսկի, անցած տարուան 10,417,656էն դէմ։

ԳԱՐԵԶՈՒՐ ԵՒ ԿԱԶԻՕՁ.— Զինուորական վարժարաններու վերատեսչութիւնը գրեց հանրային առողջապահութեան ընդհանուր քննիչին որ Պոլսոյ ամէն կողմերը ծախուող կաղէօղներէն մաս մը բժշկական վարժարանը ղրկուի, տարրալուծելով հսկցուելու համար թէ ի՞նչ տեսակ ջուրով կը պատրաստուին և թէ առողջութեան վնասող նիւթեր կը պարունակե՞ն թէ ոչ։ Բան այնմ հրանագ տրուեցաւ թաղապետական չրջանակներուն՝ փութով նմոյշներ ղրկելու այդ կաղէօղներէն։ Զեռնէնա պաշտօնարանը նկատելով նաև որ թէ՛ Եւրոպայէն բերուած և թէ Պոլսոյ մէջ շինուող դարեջուրները ալքոլով կը շինուին և առողջութեան վնասող նիւթեր ալ կը պարունակեն, ծանոյց պէտք եղած տեղերը որ այդ գարեջուրներէն նմոյշներ առնուելով բժշկական վարժարանին մէջ տարրալուծուին։

ՇՈՒԹԵՆԱՐԻ ԹՐԱՄՈՒԼՑ.— Մէհմէտ Ռէշիտ պէյ, Թղթատարութեան վարչութեան Խորհուրդին անդամ ձորճի էֆ. և Մ. Եօվանովիչ արտօնութիւն խնդրեցին շոգեշարժ թրամուէյի երեք գիծեր շինելու կէօղ-Թէփէէն Իզմիր, Ուրլայէն Սիվրիհիսար և Զէյնիէն Գաբրաբունար։ Առաջին գիծն, որ 95 քիլոմէթր է, շինութիւնը պարտաւորիչ պիտի ըլլայ, իսկ միւսներուն կամաւոր։ Այս արտօնութիւնը նախապէս Նէմիզատէ Թահսին փաշայի տրուած ըլլալով, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը ատոր վերաբերեալ թուղթերը ղրկեց Պետական Խորհուրդին, որ կարծիք յայտնեց թէ պէտք է մրցում մը բանալ երկու խնդրարկուներուն միջեւ և նպաստաւոր պայմաններ առաջարկողին տալ արտօնութիւնը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ.— Պոլսոյ Վերաքննիչ Ատեանին ընդհ. դատախազութիւնը Ձերբակալման հրամանագիր մը հրատարակեց Ապաուլլահ անուն անձին դէմ, որ իր եպերելի աղբաքներուն համար 6 տարի առաջ աքսորի դատապարտուած ըլլալով, Եգիպտոս փախած էր։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Առեւտրական Բ. դատարանը, մանկ հոչակեց Մարբուճճիլար, Շիշէի խանին տակը հաստատուած ժանեակի և դերձանի վաճառական Արթին Ոսկիանեան ու Հաճի Ոսկիան էֆ.ները։ Պարտքը 7000 ոսկի է։

—Նոյն դատարանը մանկ հոչակեց նաեւ Մարբուճճիլար Պարնաթան խանին տակ թանգիրէի ու ժանեակի վաճառական Իլիա Թէրսոսը, որուն պարտքն է 6500 ոսկի։

—Պալաք Բազարի մէջ սեղանաւոր Մ. Տ. Անասթասիտիս էր, որուն համար գրած էինք երէկ թէ իր վճարումները դադրեցուցած է, 30,000 ոսկի պարտքով։ Այդ մանկութենէն կը վնասուին Պոլսոյ վաճառականներէն չատերը։ Ուրիշ քանի մը վաճառականներ ալ դրամական տագնապի մէջ են։ Քոնսթանթինոբոլիս կ'ըսէ թէ այդ սեղանաւորին ամբողջ պարտքն է 22,000 ոսկի։ Առնելիքի տէրերուն մէջ կան Օսմ. Պանքան՝ 7500 ոսկի, Ֆաթիտի եղբարք՝ 7000, սեղանաւոր Էլիասը՝ 3500, սեղանաւոր Թէլեաս՝ 1880 և Յունաստանի Էնթիւթրիէլ Պանքան՝ 500։ Օսմ. Պանքան առնելիքի տէրերուն մեծ մասը գումարեց իր Պոլսոյ ճիւղին մէջ։ Պահանջատէրերը համաձայներ են արտօնութիւն տալ այդ սեղանաւորական տան որ իր գործառնութիւնները շարունակէ։ Կ'ըսուի թէ արդէն ան սկսած է իր գործերուն։

ՆԱԻԻ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀ.— «Մարթիքօ» անուն 132 թոնս տարողութեամբ առագաստանաւը, երբ ատաղձ բեռցած կը մեկնէր Ամասրայի նաւամատոյցէն, մթերանոցէն սկսած հրդեհէ մը ամբողջովին այրեցաւ։ Նաւապետը Թամպիլ, չի կրնալով ժամանակին փախչիլ իր խցիկէն, այրեցաւ բոցերուն մէջ։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Պոլսոյ Վճռաբեկ ատեանը վաւերացուց Սէրբէրի դատարանին այն վճիռը, որով 10 տարի թիապարտութեան կը դատապարտուի Մէհմէտ անուն մէկը, որ աւազակներու պատաստան տուած էր։

ԲԱՐԿԱՑՈՒՆ ՆԱԻԱՊԵՏԸ ԵՒ ՂԵԿԱՎԱՐԸ.— գրած էինք թէ ի՛նչպէս Մախսուսէի 4 թիւին նաւապետը և ղեկավարը, բարկանալով մակուկավարի մը, մեղադրելի անփութութեամբ մը ձգած էին շոգենաւը և բերած էին հաշտոյզը։ Այս բարկացած պաշտօնեաները պաշտօնանկ եղան և իրենց գործը յանձնուեցաւ դատարան։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Էրզրումի մէջ անցած օր երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեցաւ, առանց վնասի։

ԴԺԲԱՂԴ ՆՇԱՆԱՆԸ.— Սպանութեան փորձ մը մեծ յուզում պատճառած է Վաւրլայի մօտակայ Քիշիսման գիւղին մէջ։ Կէկէկուար անուն յոյն երիտասարդ մը վերջերս այդ տեղը բացած էր նպարավաճառի մը խանութ մը և որովհետեւ գործունեայ, մացի եւ յանախորդներու հանդէպ քաղաքավար էր, գործերը աղէկ կ'երթային և նիւթական փայլուն ապագայ մը կը խոստանային։ Մինչ այս մինչ այն, գիւղին քահանան առաջարկած էր իր աղջիկը կնութեան տալ անոր, և երիտասարդ նպարավաճառն ալ հաւանած էր։ Նշանառութիւնը կատարուեցաւ հանդիսաւորապէս և հարսնիքի կը պատրաստուէին։ Բայց նշանածութեան քաղցը չրջանը դառնութեամբ լեցուեցաւ։ Անցած չորեքշաբթի գիշեր, Կէկէկուար խանութը գացեալով երբ նշանածին տունը կ'երթար, յանկարծ իր մօտէն հրազէնի պայթիւններ լսուեցան։ Երկու գնդակներ հանդիպեցան երիտասարդին, որ գետին փռուեցաւ մահացու կերպով վիրաւորուած։ Աղմուկէն հասան քանի մը հոգի և խեղճ նշանածը փոխադրեցին տուն, ծանր վիճակի մէջ, ուր հաղորդութիւն տրուեցաւ իրեն։ Այդ սարերին հեղինակը չէ գտնուած։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Գալաթան կէլ—Մեր ծանօթներէն մին՝ առջի օր իր հիւանդ մէկ բարեկամը տեսնելու կերթար կէտիկ Փաշա։ Բարեկամը սակայն այս անգամ ուրիշ տուն մը փոխադրուած էր, առջի տան մօտերը։ Բաւական փնտռտելէ վերջ գտաւ հիւանդին տունը. բակէն ներս մտաւ, ուր կանգնած էին մէկ քանի յոյն կիներ և աղջիկներ։ Սոսնձ սանդուխը ցոյց տալով խնդրեցին այցելուէն որ մէկ քայլէն քալէ։ Ան՝ ալ կարծելով թէ ցեխոտ ոտքի ամանով վեր ելլելուն դէմ քաղաքավարական ազդարարութիւն մըն է պարզապէս ասիկա ինչպէս կըսէ «քրյրան կէլ» ծանօթ երգը, անմիջապէս հանեց կօշիկները ըսելով ուզելով թէ «կօշիկս կը հանեմ և փոխանակ գլխէն երթալու արձակ հատարձակ օրթաէն կ'երթամ»։ Հազիւ թէ առաջին քայլը առաւ, մեր խեղճ այցելուն պարապութեան մէջ նեռած ըլլալով ինքզինք, դէպի վար մութ մառան մը ինկաւ։ Աղմուկ և իրարանցում։ Զարմանալին ան է որ կին մը այդ միջոցին փայտ հանելու համար հան մտած էր։ Մարդը նոյն պահուն լիւեալին վերան ինկաւ, գլխուն զայն ուժգին։ Կիները ալ, այս բոլորովին անծանօթ մարդուն տարօրինակ և անակնկալի ներկայութենէն շտապած սկսաւ պոռալ, և անիծել, և փայտ մը վերցնելով զարնել ուզեց անոր գլխուն որ եկած էր զինքը անհանգիստ ընելու։ Բայց ինկողը կըսէ թէ աղջամղջին մէջ ձայնէն զատ բան մը չէր նշմարեր։ Այցելուն բարեբաղդաբար կակուղ տեղ ինկած ըլլալուն համար բոլորովին անվնաս ազատեցաւ։ Իրողութիւնը սա՛ էր թէ, սանդուխները հին էին և տուներներն ալ փոխանակ առջեւդ փոս կայ ըսելու գալիքտան քալէ ըսած էին, որով տեղի ունեցած էր այս զուարճալի գիրկընդխառնումը։

ԱՄԻԱՎԱՃԱՌԻ ՀՆՏ ԿՌԻԻ.— Պոլիս, Քիւչիւք Մուսթաֆա փաշայի կողմը, Օման անուն մէկը առջի օր գնաց ածխավաճառ Լօմէրի խանութը, ածուխ գնելու համար։ Ածխավաճառը բարձր գին պահանջած ըլլալով, վէճ մը ծագեցաւ և կռիւը տարցաւ։ Այս միջոցին ածխավաճառը յայտարարեց թէ աղտա էր գնելու կամ չգնելու։ Այն տեղ, յանախորդը քաշեց դանակը և սրունքէն վիրաւորեց ածխավաճառը։

ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՀԱՃՈՑԸ.— Մուսթաֆա անուն գաւառացի մը որ Պոլիս եկած էր ապրանք գնելու իր Պանքըմայի խանութին համար, առջի գիշեր քիչ մը հանոյք վայելելու համար գացած էր Դալաթիա, Լէպլեբիճի փողոց պանդոկ մը։ Մարդը, առաւոտ ելլելուն, տեսաւ որ քսակը անյայտ եղած է, իր մէջի 12 ոսկիով։ Մարդը չիտակ ոսոիկանութեան մօտ առաւ չուտնը և խնդիրը պատմեց։ Դիւերային այս գողերը կը փնտռուին։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Գողեր մտան Նախընթաց գիշեր Սատսէք լրագրոյ տպարանը և տարին 1000 դրչ.ի չափ արժէքով իրեղէններ։

—Նախընթաց գիշեր, Բերա, Էնսիդ փողոց, ռուս նամակատան .արկղակալ Մ. Բաղրովսքիի տունը մտնել կ'աշխատին գողեր։ Տանտէրը, որ պառկած չէր, աղմուկ մը լսելով վար իջաւ։ Գողերը, տանտէրէն խանգարած, կրծիկը դրին, առանց կարենալ բան մը շորթելու։

—Էմիրկէնէն կը գրեն թէ տեղւոյն մէջ գողութիւնները կը շատանան։ Առաջ այս առաւ-փախաւները տուները կը մտնէին, բայց որովհետեւ այժմ ուշադրութիւն կ'ըլլայ, իրենց շահատակող ձեռքերը դարձուցած են... հաւնոցներուն վրայ։ Ամէն օր անյայտ կ'ըլլան հաւեր, հնդկահաւեր և սագեր։

—Մէկ քանի գողեր, Պոլիս, Ճղալ օղլու, տան մը բնակիչներուն հիւր երթալէն օգտուելով մտան և տարին իրենց հետ ինչ որ գտան արժէքաւոր։

ՎԸԺԱԿՆԵՐԻ ՈՒՂՂԵՐ.— Գուրնոպատցի յոյն ուղղապան մը անցած օր, երբ իր ուղղին մօտեցած էր, կերակուր տալու համար, կենդանին խածաւ զայն։ Ուղղը, որ քանի մը օր առաջ ծեծ կերած էր իր տէրէն, օխ պահած էր և այսպէս կը լուծէր վրէժը։

ԽԱԲԵՒԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Բաւական մաքուր հագուած ակնոցաւոր մարդ մը, անցած օր, Սկիւտար, Քարթալ Պապա թէքքէն կ'երթայ և դուռը կը զարնէ։ Դուռը բացուելուն, անծանօթը Շէյխ էֆ.ն կը հարցնէ և յետոյ կը յայտնէ թէ իմացած էր որ Շէյխ էֆ.ն ան կանանոցի մասը վարձու պիտի տայ, եկած էր տեսնելու։ Ներս կը հրամցուի, նոյն յարկաբաժինը կը պտտի. բայց կը տեսնէ որ չորթելիք բան չկայ, փափաք կը յայտնէ Շէյխը տեսնելու եւ անոր սպասել մատաղնակին մէջ։ Մարդը կը նստի քիչ մը հոն, և չքաղեղանի վրայի արժէքաւոր մատեանը տեսնելով, դայն ծոցը կը խօթէ։ Ի՛նչպէս ազաւիրէ հիմա։ Անմիջապէս ձայն կուտայ, թուղթ գրիչ կը պահանջէ եւ բան մը գրելով կը յանձնէ և կ'ըսէ թէ Շէյխ էֆ.ն գալուն ըսեն թէ իր բարեկամներէն Իզզէթ էֆ.ն եկած եւ մեկնած է։ Ու կը մեկնի։ Քիչ եաք կը հասնի Շէյխը որ իր սենեակը ելնելուն վերահասու կ'ըլլայ ճշմարտութեան։ Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ խարեբան։

ՕՐԵՐԸ.— Էրզրումէն կը գրեն թէ օդերը վերջերս թէպէտ չատ լաւ կ'երթային; սակայն առջի չաբթուն յանկարծ ցուրտը սկսեր է. նոյն չաբթուն չաբթի գիշերը ձիւն սեղացեր եւ մինչեւ առաւաւ չարունակեր է։ Հետեւեալ օրը, սակայն, օդը նորէն բացուեր է։ Պրուսայէն առնուած լուրերու նայելով, վերջին անձրեւներէն եաքը օդերը բացուեր են։

— Տէպէ Աղաճէն կը գրեն թէ 3—4 օր առաջ փչող հարաւային սաստիկ հովը արգելք եղեր է առեւտրական գործառնութեանց։ Նաւամատոյցը նեղ ըլլալով, հարիւրէ աւելի մաւուններ և մակոյկներ ալիքներուն սաստկութենէն իրարու կը զարնուէին, ընկղմելու տարիճան։

ՔՐԷՏԻ ՓՈՆՍԻԷ ԷԺԻՐՍԻԷՆ

254րդ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

3% տոկոսաւոր պարտաթուղթերու

(1886ի հրապարակ հանուած)

16 ՆՈՅԵՄԲ. 1905

84,317 թիւր 50,000 Ֆր. ծանած է

Իսկ հետեւեալ 25 թիւերը չանած են

1000ական ֆրանք.

4759	74938	152517	170086	246476
21801	93769	157647	193364	276101
27356	102127	161275	199133	292160
42660	103689	162530	219841	312800
59740	121944	163195	241213	383314

33րդ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

3% պարզեւաւոր պարտաթուղթերու

(1903ի հրապարակ հանուած)

15 ՆՈՅԵՄԲ. 1905

515,907 թիւր 50,000 Ֆր. ծանած է

Իսկ հետեւեալ 25 թիւերը չանած են

1000ական ֆրանք.

402289	430374	497111	584257	692320
405386	435029	510756	631851	725935
414452	459273	549480	639811	756233
419337	471698	550832	649248	782144
429554	490715	563295	688782	797016

Վճարումները կը կատարեն՝ Գոնիրէի մէջ, ընկերութեան կեդրոնատեղին։ Ալէքսանդրիոյ, Իզմիրի և Պոլսոյ մէջ ալ Քրէտի Լիոնէի գրասասաւնները։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԵՐԵՔՇԱԲԹՕՐԷՆ

Կիրակի օր Վանիկեանց քնակարանին մէջ կատարուեցաւ Նշանախօսութիւնը Օր. Տիրուհի Վանիկեանի, Պ. Յովհաննէս Նահապետեանի հետ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 22 Նոյեմբեր.— Մարօքի կառավարութիւնը պաշտօնապէս ընդունեց Ալէքսէիրասի մէջ գումարուելիք դեսպանախորհուրդին սահմանուած թըւականը՝ դեկտեմբեր 15։

—Այսօր կէս օրէ վերջ ժամը 2.50ին հոս կ'սպասուի Բարթուկալի թագաւորը որ նախագահ Մ. Լուպէի, վարչապետին և նախարարներուն կողմէ Պալէրնի անտառին կայարանէն պիտի ընդունուի։ Մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած են մեծանդէս ընդունելութիւն մը ընելու համար Ն. Վեհափառութեան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լաւատեղեակ չրջանակներու մէջ կը հաւատուի թէ՝ նախագահ Բուլվէրի 1906ին պիտի այցելէ Եւրոպա։

Կարդալ Մանմուս Փաշա, Խ. ՖԷՍՃԵԱՆ դեղարանի եւ ձկան իւղի ազգը Դ. երեսը

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

9/22 Նոյեմբեր 1095

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ երրկուն գոցուեցաւ Օ.Ո.	98.16	
Երէկուան էն բարձր գինը	»	98.18½
» էն վար գինը	»	98.02

ԲՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երրկուն գոցուեցաւ ֆր.	135.12½	
Երէկուան էն բարձր գինը	»	135.

«ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ» ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹՕՆԸ — 35 —
ԳՐԵՑ
ՕԹԹՕԼԷՆԿՈՒԻ
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԻՄՈՆ ԶԼՕՄԼԷՊԷՃԵԱՆ

Հնաձխարհիկ Ադամանդներու Խորհրդաւոր Գողութիւնը

Ժ.Ա.

Մր. Պէրնս Ֆանի մը նամակներ կը ստանայ

—«Դիտեմ որ ինք կ'ըսէ թէ Ֆիլատէլֆիայի մէկ պանդոկին մէջ հիւանդ պառկած է, կարդաց Մր. Պէրնս շարունակելով իր ընթերցումը, բայց ասիկա պատրուակ մը չի՛ կրնար ըլլալ։ Իրեն համար դիւրին էր խոյս տալ Ֆիլատէլֆիայէն, և պարահանդէսին մէջ քառասուն գողերուն տարազը հագնելով, ադամանդը գողնալ և նոյն իրիկունն իսկ դառնալ Ֆիլատէլֆիա։ Իրեն համար անվնաս գողութիւն մը պիտի ըլլար այս, քանի որ Միս Ըէմսը ինք ալ համամիտ կրնայ ըլլալ։ Հիմակ, որովհետեւ ամէն բան ներելի է գրաւի մէջ, կը փափաքի որ կարեւորիք ապացուցանել ինձ թէ Մր. Միչէլ այս գողութիւնը գործեց։ Կուզեմ այս գրաւը չահիլ և չեմ վախնար դրամ ծախսելէ։ Միայն կը փափաքիմ գրաւը շահած ըլլալու գոհունակութիւնը վայելել։ Ներփակեալ կը ղրկեմ ձեզ իբր թերահաւ 100 տոլարի չէք մը, և կըրնաք մինչեւ հազար տոլար ուզել, եթէ պէտք ունենաք։ Աղէկ միտքս եկաւ, քանի որ կը գրեմ ձեզ, կրնամ խոստովանիլ նաև որ կը սխալէի Թօրլին նը-կատմամբ կասկած յայտնելով։ Վստահ եմ որ թղթախաղի մէջ խարդախութիւն չըներ։ Այն օրէն ի վեր յաճախակի դիտեցի զինքը և տեսայ որ պարկեշտօրէն կը խաղայ։ Պատճառ մը չունիմ զայն սիրելու, և իրօք ալ, անկեղծօրէն ըսելով, չեմ ախորժած անկէ։ Այսու հանդերձ, արդար ըլլալու համար, պէտք է որ ես առնեմ անոր դէմ ըրած ամբաստանութիւնս։ Բան մը ալ ըսեմ և վերջացնեմ։ Այն ընկերը, որուն հետ կը խաղար ըսած իրիկունս, անծանօթ էր ինծի։ Անկէ ի վեր ծանօթացայ հետը ու թէեւ աղքատ, բայց կասկածէ վեր անձ մըն է և կը կոչուի Աարիէն Ֆիշըր։ Ցաւալով որ պիտի օգնէք ինծի գրաւս շահելու,

Մնամ յարգանօք
ԱՐԹՈՐ ՐԱՆՏՕԼՖ»

—Այսպէս, մտածեց Մր. Պէրնս, նոյն իսկ Մր. Ռանտոլֆ կը հասկնայ թէ անպատճառ խաղ մը կայ Ֆիլատէլֆիոյ մէջ Մր. Միչէլին հիւանդ պառկելուն տակ, մինչ իր նշանածին գոհարեղէնը կը գողնան Նիւ Եորքի մէջ։ Սակայն, հասկնալը ուրիշ է, ապացուցանելը ուրիշ։ Կը կարծէ որ Թօրէ և Ֆիշըր երկուքն ալ առաքինի մարդիկ են։ Վախնամ թէ այս կէտին մէջ կը սխալի։

Ուրիշ նամակ մը առաւ, որուն մէջ սա տողերը կային.

«Ֆիլատէլֆիա, 2 Յունուար
«Սիրելի Մր. Պէրնս

«Ներեցէք ընտանութեանս, բայց ինծի կուգայ որ կը սկսինք զիրար աղէկ ճանչնալ։ Նոր կարդացի Նիւ Եորքի լրագրիները և ապշեցայ տեսնելով որ Միս Ըէմսընէն այնքան յանդգնութեամբ գողցեր են սուտակէ մեծարժէք գնդասեղը զոր վերջերս տուած էի իրեն։ Կը յիշէք որ գոհարեղէնը ձեզի ցոյց տուի այն օրն իսկ ուր գոհարավաճառին տարի գնդասեղ չընել տալու համար։ Այս գործին վրայ շատ սրտնեղութիւն զգացի, մանաւանդ անոր համար որ անհանգիստ ըլլալով չեմ կրնար Նիւ Եորք դառնալ և բժիշկս կը յայտնէ որ քանի մը օրէն առաջ չեմ կրնար դուրս ելնել սենեակէս։ Կը հաճի՞ք մեծ չնորհ մը ընել ինծի։ Մոռցէք որ ձեր ճարտարութիւնը կասկածի տակ ձգեցի երբեմն և այս գործը ձեռք առէք։ 1000 տոլար պիտի տամ ձեզ եթէ գոհարեղէնը գտնէք և այս 1000 տոլարը շատ փոքր վարձարութիւն մըն է գոհարեղէնին արժէքին հետ բաղդատելով։ Սկզ կը ղրկեմ 200 տոլարի չէք մը, զոր կրնաք գործածել ձեր ծախքերուն համար և իմացուցէք ինծի թէ այս գումարը կը բաւէ։ Կը փափաքէի որ մինչեւ Ֆիլատէլֆիա գայիք։ Շատ ուրախ պիտի ըլլայի ձեզի հետ տեսակցութիւն մը ունենալով։

Մնամ յարգանօք
ՐՈԳԸՐԴ ՄԻՉԷԼ»

Մր. Պէրնս առ նուազն երեք անգամ կարդաց այս նամակը, և յետոյ բարձր ձայնով ըսաւ, թէև ո՛չ ոք կար որ լսէր.

—Լա՛ւ ուրեմն։

Ամէնքը այսչափ, բայց ըսուածքին չեշտը շատ բան կը յայտնէր։ Ինչ որ Մր. Պէրնս կը մտածէր և չէր յայտներ, սապէս կրնար թարգմանուիլ։

—Այս մարդը կարծածէս շատ աւելի յանդուգն է։ 1000 տոլար կուտայ ինծի այն սուտակը գտնելու համար, երբ գիտէ որ իր քովն էի գողցած ատենը։ Վստահ է որ յանցաւոր չի նը-կատուիր։ Ամէն պարագայի մէջ գիտեմ որ Ֆիլատէլֆիա չէր, քանի որ իմ մարդս անոր սենեակը պարապ տեսած էր։ Ո՛րքան ալ ճարտար կարծէ ինքզինքը, Ֆիլատէլֆիա գտնուելու առարկութիւնը ջուրը կ'իյնայ։ Ֆիլատէլֆիա երթամ զինքը տեսնելու համար։ Անշուշտ կ'երթամ։ Իրեն հետ խօսակցութիւն մը աւելի գոհացուցիչ պիտի ըլլայ ինծի քան թէ իրեն համար։ Բայց նախ պարտաւոր եմ պատասխանել Միս Ըէմսընի հրաւէրին։ Թերեւս այս կողմէն իմանալիք շատ բան կայ։

Ժամ մը անցաւ մինչեւ որ Մր. Պէրնսի ուրիշ զաղտումները ազատ թոցուցին զինք։ Դործը լմնցնելուն պէս Միս Ըէմսընի տունը գնաց եւ ընդունուեցաւ։

—Ձիս ուզած էիք, այնպէս չէ՞, Միս Ըէմսըն, ըսաւ գործակալը։

—Այո՛, Մր. Պէրնս, պատասխանեց աղջիկը։ Հաճեցէք նստիլ։

Մր. Պէրնս նստաւ և Միս Ըէմսըն շարունակեց,

—Անմիջապէս մեր գործին անցնելու համար, կը փափաքի ձեզ տեսնել կորսուած սուտակին առթիւ։ Մր. Միչէլին մէկ նուէրն էր ան։ Ուստի, իր գինէն աւելի նշանակիս կողմէ տրուին է որ արժէք ունի։ Կը փափաքիմ որ ձեռնարկէք այս սուտակը գտնելու եւ եթէ յաջողիք, 1000 տոլար կուտամ ձեզ։

Երբեք քիչ ժամանակի մէջ այսչափ նուէր խոստացուած չէր Մր. Պէրնսի։ Թեթեւապէս ժպտեցաւ եւ ըսաւ,

—Ձեր նուէրը շատ ուշ կուգայ, Միս Ըէմսըն։ Նոյն իսկ Մր. Միչէլէն նամակ ունիմ որ նմանօրինակ նուէր մը կ'առաջարկէ ինծի։ Պատշաճ չէ որ միևնոյն ծառայութեան համար երկու վարձատրութիւն ստանամ։

—Իսկ է որ չէք ուզեր օգնել ինծի։

(Շարունակելի)

ԵԹԷ ՁԵՐ ՄԱԶԵՐԸ ԹԱՓԻԼ ՍԿՍԻՆ, անմիջապէս առանց վարանելու գործածեցէք ԲԼԷԹՐՕԼ ՀԱՆԸ

(PÉTROLE HAHN),

լլեսնէն Ֆ. Վիպէրի կողմէ պատրաստուած (de F. VIBERT Lyon) և ատենէն նշանաւոր բժիշկներու կողմէ գնահատուած ու յանձնարարուած միակ փարձուած, վերածնիչ կազդուրիչը։

Կը ծախսուի ամէն մեծ դեղարանները։ Ալ. Ինչպէս նաև Բօ Օբէրթիվի վաճառատունը, և Պոլիս, Սալթան Համամ Մեղրիքի որդւոց և ընկ. դեղօրէից մթերանոցը։

Ներփայացուցիչ է. Տէրռալս 26, Ա. Նանիատի Խան, Մէյանճըք փ.-ոց։
26—21

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Դիմել՝ ՕՂԱՆԹԻՒԼԸ ՏՐ ՊՕՂԱՆ
ԱՎԱՆԱՍՏՈՒՆԸ
(Ա. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ)
44, Եիւքսէք Գալաթրըմ, 44
ՂԱԼԱԹԻԱ, Կ. ՊՕԼԻՍ 8—20

ՀԱԳԻԳԻ ԹԷՆԶԻԼԱԹ

Մէվլիմ չիթանրն իսթիտասը միւնասիպէթիյլէ Մահմուտ Փաշատ չէնմէ իւղերնետ վէ բաղչաճը Ֆուրունը գարչուրնատ քեսին Ինկիլիզ մաղազասը Լանտրա Ֆապրիգասարընան քիւլլիեէթլի էլպիսէլիք Թօփ բերաքէնէսի զուսաղ ճէլպ իւե պիր օերկի Թերթիպ էյլէմիշ տիր։ Մէղքիւր սերկիսէ ան մոտա գօսիմլըգ, բանթալօնլըգ վէ բալթօլըգ գուսաղար բարչա բարչա օլարագ ֆապրիգա Ֆիթիւերի իւղերինէն եիւղէ օթուզ ՀԱԳԻԻԻ ԹԷՆԶԻԼ վէ էղեմիմէ 3000 աաէա ֆանԹէգի եէլեէքլիքլեր ՆՐՍԹ ֆիւսթիւէ ստրըլմագտա տուր։

Կէչէն մէվլիմ սէյֆատ քիւչաա իտիրմիշ օյան մաղազասան իսթիֆատէ իսէն միւյթերիւերիմիզ պու ակֆասանա պէօյիւք պիր ֆէրսաթսան միւսթէֆիտ օլաճաղար տուր։

Մաղազա Զորչանտա կիւնիւնէն ԼԹիպարէն քիւչատէ տիր։

Տիրաթ մագթու վէ մաղազա բազար կիւնէրի տտիի տչէգ տուր։
6—12

HUILE de HOGG

ՀՕԿԻ ՄՕՐԻՒ ԶԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂ

Հանրածանօթ են այն առաղջապահիկ արդիւնքները զոր վաստակողջ, անարիւն կամ կուրծքի հիւանդութիւն ունեցող անձերը կ'առնուն թարմ մորիւի հեղուկէն հանուած իւղը գործածելով։ Այսու հանդերձ, կարեւոր արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար, անհրաժեշտ է որ այս իւղն ըլլայ անարատ և ընաիր։ Աւելորդ է ըսել որ պէտք է զգուշանալ կեղծ կամ սարին իւղերէ, որոնք փոխանակ գոհացուցիչ արդիւնքներ տալու, առաղջութիւնը խանգարելու միայն կը ծառայեն։ Հօկի իւղը ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ անարատութեան և ազդունութեան, որոնք անհրաժեշտ են հիւանդներուն։ Իր անժխտելի գերազանցութիւնը աւելի քան 50 տարիէ ի վեր ճանչցուած է ամբողջ աշխարհի բժիշկներուն կողմէ և վարձատրուած է բոլոր արուեստահանդէսներէն։ Հօկի իւղը եռանկիւնաձեւ չիշերով միայն կը նախուի։ Արտաքին պահարանին վրայ պահանջեցէք գործարանատէրերու մրաբեան երաշխաւորութեան դրոշմը։

Ձկան իւղ չկրցող խմողներուն կը յանձնարարի ՀՕԿԻ ԷՄԻԼՁԻՈՆԸ որ ձկան իւղին ազդեցութիւնը ունի կատարելապէս։ Կեդրոնատեղի Կ. Պոլիս Եուսուֆեան խան 23—25 Ալ. Է. Մանլի վաճառատունը։
50—9

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻՍԱՐԻՄ
ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Բերա, Բանկալթի, Պէօյիւքտէրէ Ճատտէսի Թիւ 38 եւ Աղտամի, թիւ 124
Այս վաճառատունս մէջ կը ծախուին Եւրոպական և Օսմանեան ամէն տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, բատաններ, լոքումներ, լիքէօրներ, իքսիրներ, հարսնիքի, նշանտուքի և կնունքի յատուկ զարդարուն շաքարեղէններ, ամէն տեսակ անուշեղէններ, եւն. եւն.։
Կ'ատանձնէ հարսնիքներու պատարկութիւնը, գոհացուցիչ և դիւրամատչելի պայմաններով։ Կը գտնուի նաեւ ԸՆՏԻՐ Թրիլոնս, սեր եւն. եւն.։
Այս վաճառատունը բնաւ առնչութիւն չունի ուրիշ ո՛և է նմանօրինակ հաստատութեան հետ։ 50—45

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Սգերլեզ
Դրամագլ. աւելի քան 13,000,000
Տարեկան գանձում տոկոսէ և ապահովագիրէ 4,162,578
Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ
Որ այժմ ձուլուած է ԹՕՆԸԼ ապահովագրական ընկերութեան հետ
Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեփականութիւններու վրայ, —քարաշէն և փայտաշէն կալուածներ, առեւտրական թաղերը, ապրանքներ, եւն. եւն.։
Լանքաշիր միշտ նշանաւոր եղած է ամէն կարուստ արագ և արդար կերպով կարգադրելուն համար։
Իր դրամագլխին՝ 13,062,125 անգլ. ոսկիի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'երաշխաւորէ ապահովագրեալներուն։
ՑՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՔ
ԼԻՎԷՐԲՈՒԼ, թիւ 1՝ ՆՈՐՈՒ ՃՕՆ ՍԳՐԻԴ
ԼՈՆՏՈՆ, 28՝ ԼՕՄԲԱՐՏ ՍԳՐԻԴ
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊՕՆՅՈ ՍԿԷԼԷՐ ՆԻ ԸՆՆ.
Նո. 4 և 5 Թիւրիք Թիւնէլ խան
Դեր.-Գործակալ Էֆէրնէի
ՄԱԳՍՈՒՏ Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ
Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։
50—41

ԳԵՂԵՑԻԿ ԱԿՌԱՆԵՐ
ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՀԷՑՑԷՐԻ ՓՈՇԻՆ
Բերնին առողջութիւնը կ'ապահովէ

Ակռաներու հիւանդութիւնները և գլխաւորաբար փտումը հեռացնելու վրայ են, ինչ որ բոլորովին անոնց մաքրելուն և ոչնչանալուն նշան է։ Ասոնց պատճառն է ֆնատակար անօնդներու գործածութիւնը և մէկ մըն ալ ակռաներուն անխնամ պահումը։

Դիտեցէք թէ թթու անօնդները ակռային բուէին կը վնասեն և պատճառ կ'ըլլան որ փտին անոնք։ Շաքարն ալ, թթուի կը փոխուի, որով ակռաներուն կը վնասէ։

Որպէս զի ակռաները չազդուին անօնդներու վնասակար ազդեցութենէն, պէտք է զանոնք մաքրել լաւագոյն փոխով մը, ինչ որ մրուր չի թողուր ակռաներուն վրայ։ Բայց զգուշանալ պէտք է հանքային փոշիներէ, որոնք ընդհանրապէս մարմարի կարուածքներ, քարի փոշիներ, եւն. կը պարունակեն, ու ակռաները փտեցնելու կը ծառայեն աւելի։

Գէտք է որ փոշին բուսային ըլլայ, այսինքն ծծող յատկութիւն ունեցող, և կազդուրիչ։

Լաւագոյն փոշին որ բոլոր այս յատկութիւնները ունի և ակռաները կը ճերմկցնէ,

ՀԷՑՑԷՐԻ ՓՈՇԻՆ

է, որ սիեղերական համբաւ մը ունի։
Մթերանոց. — Մաթքովիչ դեղարան, Բերա, Ռուսական դեսպանատան կից։
50—8

ԶԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

Գիտութիւնը այսօր ի՛նչ նշմարիտ հրաշալիքներու ականատես եղած է ձկան իւղ գործածող անձերու հանդէպ, ուստի կ'ուզէ՞ք օգտուիլ գիտութեան այս առաւելութիւններէն, խմեցէք միմիայն Մորին անարատ ձկան իւղ։ Սակայն ցաւալի է որ այս հրաշալի իւղը հրապարակս վրայ մեծ մասամբ երկրորդ տեսակէն գտնուելով, զրկուած է իր մէջ պարունակած ազդեցիկ յատկութիւններէն, և անոնք, փոխանակ գոհացուցիչ արդիւնքներ տալու ձեզ, ընդհակառակը առաջացութիւն խանգարելու միայն կը ծառայեն։

Ուստի եթէ կ'ուզէք խմել զուտ և անխարդախ ձկան իւղ, հաճեցէք

ԴԻՄԵԼ ԽԱԶԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ
Մանմուտ Փաշա Պաճի, «պօղոչանէրէն դէմ, թիւ 261

ուր պիտի գտնէք հոն ձեր ճաշակին և ձեր առողջութեան խիստ ախորժելի և դիւրամարս առանց հոտի Նորվեկիոյ հանրածանօթ ատն (Բէքքեր-Մօլլեր) ֆապրիքայի ձկան իւղին առաջին տեսակը։ որ այս տարի եւս մասնաւոր յանձնարարութեամբ մը համաձայն բերել տրուած ըլլալով կը ծախսուի թէ՛ մասնաւոր չիշերու մէջ և թէ՛ քաշով։

Սոյն ձկան իւղը ամէնէն դժուարամարս և ամէնէն փափկակազմ ստամոքսի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով թէ՛ մեծերու և թէ՛ ակարակազմ պզտիկ աղջոյց միակ դեղն է, որ կրնայ խիստ դիւրութեամբ խմուիլ և կը բուժէ կուրծքի, մորթի, բսխորիթի, սրբանայի, քիչարիւնութիւն, ուժաթափութիւն, նիհարութիւն և ասոնց նման խել մը հիւանդութիւններ։ Ուստի ամէն անանց, որոնք կը փափաքին խմել թէ՛ ատն և թէ՛ անարատ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, գնելով պղտիկ քանակութիւն մը որով կրնան ստուգել հրաշագործութեանս ճշդութիւնը։

Հոս անգամ մը եւս կը կրկնենք թէ՝ Դեղարանս որ Պաճ. Հասարակութեան շնորհիւ ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ իր ուղղափառ գործունէութեամբը, դեղերուն թարմութեամբը, դեղագրերու ճշգրտութեամբը, գինիներու չափաւորութեամբը և արուեստին խղճմտիր գործադրութեամբը միշտ գոհ ձգելով իր աղնիւ յաճախորդները եւ ասոնց ամէնուն կը միանայ դեղարանիս գլխաւոր սկզբունքն ալ որ է ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ. կը յուսանք որ Արգոյ յաճախորդները ինչպէս ցարդ, յետ այսու եւս միշտ պիտի շարունակեն իրենց վստահութիւնը Դեղարանիս նկատմամբ, և փոխանակ հեռաւոր տեղեր դիմելու՝ պիտի այցելեն ազդակի Դեղարանս, ուր ամէն տեսակ դիւրութիւններ պիտի ընծայուին իրենց կատարելագործ գոհ թողնելու համար։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍԳԱՍ 50—14

Ο ԼՈՒՎՐԸ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵԻՈՒԹԵԱՆՑ
Ա.Թ. ԵՕԿԻՊԱՏԻՍ
194, Բերա Մեծ Փողոց 194

ԱՄԼՑ ՕՐ վերջին նորաձեւութենէ վաճառքներ կ'ստանանք ֆրանսական ու անգլիական առաջնակարգ գործարաններէ։

ՄԵՏԱՔԻԼ՝ պլուզի ու հագուստի համար կրընտիններ, ֆանթէզի թիւլեր ու տեսակ տեսակ ֆանթէզի թաւիշներ։

ԱՄԵՆԱՃՈՒ հաւաքածոյ մը քօսթիւմի ու շրջազգեստի համար բուրդեղէն կերպասներու։ Վրանոցի համար քսաթօռներ ու ֆանթէզի քառաքիւլ։

ԺԱՆԵԱԿ բուրդեղէն բամբակեղէն, ամէն տեսակ ձեռնոց, թաշկինակ, քաշքօռսէ, բոլէռօ, կնոջ ու աղջոյց գուլպայ, մտաքսէ ու բուրդէ մլսօներ, օժիտի համար ձերմակեղէն ու սեղնագործեր։

ԿՐ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐԵՆՔ մեր վաճառատունը՝ Բերայի ինչպէս նաև շրջակայ վայրերու մեծայարգ տիկիններուն, մասնաւորաբար գիւղերու ազնուական ու ծախսուած վաճառքներուն տեղուն հեռաւորութեանն ու վարկեալ հանգամանքներուն համար։

Զրի օրինակ և նմոյշ կը ղրկուի հեռաւոր տեղերու յաճախորդաց 5

ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՋԵԱՆ
ՄԱՆԱՒԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ԾԿՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէ՞ք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատիպ «էֆէ» մը տալ մօտերու, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՋԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր, անմրցելի ոճան գիներով։ Կը գտնուի ախ հոն հարսի կիսանոս, քողք, քողքի մնասուկ, զարդարուած կոշիկ, ծաղիկ, փետուր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք. հարսնիքի ցերեր, այցելել անգամ մը Նշան Զամիջեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՄԵԱԼ ՏԵՂ ՁԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՋԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ֆամաքօ խանի տակ, թիւ 86 50—37

ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆՆԵՐ
ԶՈՒՏ ԲՈՒՐԴԷ ԶՄԵՌՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

Կալաթա Խավեար խան թիւ 83
Երկոռդ յարկ

Ֆրանսայէն և Անգլիայէն բերած եմ էրիկ մարդոց հագուստցու ընտիր կերպասներ ձմեռուան համար զուտ բուրդէ, բալթօցուներ, քսաթիւմցուներ, սմօքինկներ, և բանթալօններ և եէլէկցուներ ընտիր տեսակէ, որոնց ամէնքն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած են թէ՛ գոյնով և թէ գործածքով։

Արգոյ հասարակութեան կը յանձնարարի անգամ մը դիմել վերեւի վաճառատունը, ուր ճաշակի ազնուութիւնը և գինին չափաւորութիւնը իրարու հետ կը մրցին։
11—50 Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԹԱՆՃԵԱՆ
ԱՏԱՄԱՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ Կայս. Բժշկ. Վարժարանէն եւ պատուական ատամնաբոյժ
Ազգ. Հիւանդանոցի

Այս անգամ իր բնակարանը Լանկայ Թուլուփայ Մէյտանը թիւ 64 իր նոր տունը փոխադրած ըլլալով, կը խնդրէ ազնիւ յաճախորդներէն որ հաճին պէտք եղած ժամանակ դիմել վերջերեալ հասցէին։

Մեծ խնամքով կը դարմանէ փոած ամէն տեսակ ակռաներ և լինսի տեսակ տեսակ հիւանդութիւններ, նոյնպէս վերջերս Եւրոպայէ բերել տուած գործիքներու միջոցաւ խիստ ճարտարօրէն կը պատրաստէ և կը դնեղէ բնականին յար և նման արհեստական ակռաներ։

Ինչպէս մինչեւ ցարդ, այժմ ալ կը շարունակէ իր այցելութիւնները շաբաթը երկու օր կէս օրէ վերջ Մաքրիգիւղ Սթամպոլ Ճառատի, Սաեփան էֆ. Թէրզեանի դեղարանը և Սամաթիոյ Հ-յկ էֆ. Ալեքսէվէրտիեանի դեղարանը։

ՁՐԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ

աղքատներուն եչ.օրեր՝ կէս օրէ վերջ։ իր բնակարանին մէջ։ 50—18

ՏՕՔԹ. Ա. ԵՈՐԿԻՍԱՏԷՍ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄԷԹՈՏՈՎ,
ԵՒ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ
ՈՐՈՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆ Է

Տօքթ. Ա. Սօրկիսատէս որ գաղղիական ախտի և մորթի հիւանդութեանց հանրածանօթ մասնագէտ Տօքթ. Ֆաուռնիէի օգնականը եղած է Բարիզի մէջ, այս տեսակ հիւանդութիւններէ տառապողները բժշկական նորագոյն ու կատարելագործուած մեթոտներով կը բուժէ իր դարմանատան մէջ՝ Բերա Այնալըչարը, շաբաթվաճառ Լըգօնի վերնայարկը առաջին յարկի աջարթմանը՝ ամէն օր կէսօրէն մինչեւ իրիկուն։

Մասնագէտ է մանաւանդ մազի յատուկ ամէն տեսակ հիւանդութեանց. եւրոպական վերջին դրութեամբ հիմնապէս կը բուժէ մազերու թափիլը, գլխու թեին ու ֆէլը։ Մորթային հիւանդութիւն ունեցողները երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Շաբաթ օրերը (Ը. Թ.) ժամը 6էն մինչեւ ութ կ'ընդունի։ 36—12

Ա. ԶԱՊԹԻԿԵԱՆ
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Թարմ և ախորժահամ թէյերու
Սէյլանէ, Ճավայէ, Հնդկաստանէ և Ջինաստանէ ուղղակի ներածուած։

Ամբրելի գիներով վաճառում մեծաքանակ և փոքրաքանակ։

Ղալաթիա, Տէյիրմէն խան թիւ 3

Ցիչեալ մթերանոցը դիմել Մ. Աթանասի Դարթալի համաւաւոր գիներու և ոգելից ըմպելիներու համար։
20—7

ՏՔԴ. Ց. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ, մորթի, գաղդիական ախտի, արանց և կանանց ծննդամիզական գործարաններու եւն. հիւանդութեանց։

Ցիչեալ բժիշկը որ 15 տարի շարունակ պաշտօնավարած է Գալաթասարայի նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած էին, և որ հիմա տարիի չափ ալ Եւրոպայի այդ կարգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած և գործնական փորձեր ըրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բժշկման ամենավերջին մեթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա, Պէյօղլու Բարմաք դռան, թիւ 10 և կէսօրէն մինչեւ ժամը 11 կը գտնուի Պանկ Դրան Մեքէնան դեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որպէսզի ալ հինցած ըլլան։

Ուրբաթ օրերը Ձրի՝ աղքատներու։
50—7

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ
ՀԱԳՐԻՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ հրապարակի վրայ ծանօթ հանդերձեղինց այս վաճառատան ընկերներէն „Տեար Արամ Մօսկիան բժշկուած ըլլալով, գործը ամբողջովին մնացած է Տեարք Տիգրան Տամլամեան եւ Ընկ.ի՝ որ բան առաջնոյն պիտի շարունակէ գործել նոյն ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ։ Ցիչեալ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուի նոր ու գեղեցիկ մթերք մը գարնան եւ ամառուան զանազան հագուստներու, արանց և աղջոյց։ Նաև վաճառատան յարգելի պաճառը կ'ստանձնեն պատրաստել ռպպարանչով (Sur commande) ալ։ և այլ հանդերձներ, կերպարի, ձեւի և կարուածքի ազնուութեամբ ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհ ձգելու պայմանաւ։ Այս առթիւ եւրոպայէն նոր բերել տուած է նորագոյն կերպասներու ճոխ տեսակներ։ Բաց ասի, վաճառատունը պատրաստ է շաբաթական համեստ վճարումներով հագուստ պատրաստել ամէն այն ծանօթ անձերուն՝ որոնք մինչ գումէն գնելու դիւրութիւնը չունին, և այս առթիւ պէտք է յիշեցնել որ ուրիշ դերձակներու նման ապառիկի այս դրութիւնը երբեք ենթադրաս ու ուշադրութեամբ ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհ ձգելու պայմանաւ։ Այս առթիւ եւրոպայէն նոր բերել տուած է նորագոյն կերպասներու ճոխ տեսակներ։ Բաց ասի, վաճառատունը պատրաստ է շաբաթական համեստ վճարումներով հագուստ պատրաստել ամէն այն ծանօթ անձերուն՝ որոնք մինչ գումէն գնելու դիւրութիւնը չունին, և այս առթիւ պէտք է յիշեցնել որ ուրիշ դերձակներու նման ապառիկի այս դրութիւնը երբեք ենթադրաս ու ուշադրութեամբ չէ պիտի ըլլայ յարգելի յաճախորդաց համար։

Սակարկութիւն չիկայ. գիները՝ թիւը ԵՐԿՈՒ դահեկան։ Միակ կեդրոնատեղին

"ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ"

Սուլթան Համամ, Հալվաճը Խանի կիրը թիւ 25։
50—28

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸ
ԹԷՏԱՎԻՒ ԳԱԲԻՍԻ

Տօգթօր Էվլանպիոն Էվրօբատ ոչրա իթիրի՝ ան սէյեհաթքնատ թրպգա եէնի մուվաֆֆագիյէթլէր էլատ իթմիշ օլմաղլա մումարիյէ տախիլէն միեէյի վէ պէտարէլերի իդամ իտէնէք տաղը իլաճլար վէրմէ քարիզին պիր հաֆթա զարֆընատ պէլ սօղուգլըղընը գաթիէն թէտավի իտէր։ Թէրէտիա իտէնէրէն իւրէթը թէտավի խատթալըգ քեմիլէն մինէաֆի օլատգ տանան տալերը։

Ղալէթ եէնի վէ Էվրօբատա թաթպիգ օլնան ան ուսուլ իլէ ֆրէնկէ խատթալըղընը մուվաֆֆագիյէթը թատ իլէ թէտավի էտէր. հեր կիւն սատթ աէօրթաէն օնա գատար կալտրատա, Սանտրգելրատա Դարդաչ Օթէլինին գարտուսընատա լամպոնը ուիւքնանրընեն իւղէթինէ 97 նամէրօլը քէնան թէտավիիանէթինէ պուլունուր։ 40—37

ՑԼՔ ԵՒ ՑՆՕՐՔՆ
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ